

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

Evidenčné číslo:102003/I/2019/36080377337695748

Know – how v medzinárodnom podnikaní

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

Obchodná fakulta

Know – how v medzinárodnom podnikaní

Diplomová práca

Študijný program: Manažment medzinárodného obchodu

Študijný odbor: Medzinárodné podnikanie

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Zuzana Kittová, PhD., M.B.L.-HSG

Bratislava 2019

Bc. Sabína Gašparová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a uviedla som všetku použitú literatúru.

Dátum:

Pod'akovanie

**Ďakujem za pomoc pri vypracovaní diplomovej práce doc. Ing. Zuzane Kittovej,
PhD. za všetky poskytnuté informácie a venovaný čas.**

ABSTRAKT

GAŠPAROVÁ, Sabína: Know – how v medzinárodnom podnikaní. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta, Katedra medzinárodného obchodu. – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Zuzana Kittová, PhD., M.B.L.-HSG – Bratislava: OF EU, 2019, s. 71.

Hlavným cieľom diplomovej práce je na základe teoretického vymedzenia problematiky know-how a jej legislatívnej úpravy v rámci WTO, Európskej únie aj Slovenskej republiky skúmať význam a možné spôsoby ochrany know –how v medzinárodnom podnikaní. V teoretickej časti diplomovej práce priblížime historický vývoj know – how, jeho typy a dôležitou časťou je aj rozlíšenie, ale aj spojitosť know – how a obchodného tajomstva. Osobitú časť venujeme právnej úprave v domovskej krajine, na pôde Európskej únie ako aj v rámci WTO. Tiež sa venujeme transferu know-how v medzinárodnom podnikaní, čo je v posledných desaťročiach veľmi aktuálnou témou.

V rámci praktickej časti sa zameriavame na praktickú aplikáciu teoretických poznatkov v prípade konkrétnej, nami vybranej medzinárodnej spoločnosti pôsobiacej v oblasti automobilového priemyslu. V rámci tejto spoločnosti skúmame ochranu know-how, dôverných informácií. Výsledkom diplomovej práce je posúdenie významu a ochrany know – how v danej spoločnosti.

Kľúčové slová:

Know – how, obchodné tajomstvo, právna úprava, medzinárodné podnikanie

ABSTRACT

GAŠPAROVÁ, Sabína: Know – how in international business. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce, Department of International business. – Supervisor of final thesis: Ing. Zuzana Kittová, doc. PhD. – Bratislava: DI EU, 2019, 71 p.

The main aim of the thesis is to examine the importance and possible ways of protecting know-how in international business based on the theoretical definition of know-how and its legislative regulation within the WTO, the European Union and the Slovak Republic. In the theoretical part of the thesis we describe the historical development of know-how, its types and important is as well the distinction, but also the coherence of know-how and trade secret. Particular attention is paid to legislation in the home country, the European Union and the WTO. We also pay attention to the transfer of know-how in international business, which has shown significant importance in recent decades.

In the practical part we focus on practical application of theoretical knowledge in case of particular, chosen international company from automotive industry. Within this company, we investigate the protection of know-how, confidential information. The result of the thesis is an assessment of the importance and protection of know-how within the given company.

Keywords:

Know-how, trade secret, legislation, international business

Obsah

ÚVOD.....	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Historické začiatky a vnímanie know – how v rámci obchodovania v minulosti	11
1.2 Vymedzenie a základné znaky know – how.....	13
1.3 Členenie know – how	17
1.4 Know – how a obchodné tajomstvo	19
1.5 Právna úprava know-how	26
1.5.1 Právna úprava know – how v rámci Európskej únie.....	27
1.5.2 Právna úprava know – how v rámci Slovenska	32
1.5.3 Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS)	34
1.6 Transfer know-how v medzinárodnom podnikaní	37
1.7 Ochrana know-how v praxi	40
1.8. Zmluva o licencovaní know – how.....	41
2 Cieľ a metodika práce	43
2.1 Metodika práce a metódy skúmania	43
3 Výsledky a diskusia.....	45
3.1 Charakteristika vybranej medzinárodne pôsobiacej spoločnosti.....	45
3.2 Význam etického kódexu spoločnosti pre ochranu know – how	51
3.3 Opatrenia pre ochranu know – how v spoločnosti.....	55
3.4 Hodnotenie významu a ochrany know – how v spoločnosti.....	62
ZÁVER	64
Zoznam použitej literatúry	66

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Prehľad možností ochrany obchodného tajomstva od 1. 1. 2018 – strana 24

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Tržby a zisk spoločnosti pôsobiacej na Slovensku v rokoch 2010 – 2018 strana 49

Obrázok 2: Celkové výnosy spoločnosti pôsobiacej na Slovensku – strana 50

Obrázok 3: Aktíva a pasíva spoločnosti pôsobiacej na Slovensku – strana 50

Zoznam grafov

Graf č.1 : Vývoj produkcie automobilov v materskej spoločnosti - strana 47

Graf č.2 : Vývoj počtu zamestnancov materskej spoločnosti- strana 48

Graf č. 3 : Rast zisku pred zdanením materskej spoločnosti - strana 48

Použité skratky

WTO – World Trade Organization / Svetová obchodná organizácia

EÚ – Európska Únia

OZ – Občiansky zákonník

TRIPS – Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights / Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva

GATT – General Agreement on Tariffs and Trade / Všeobecná dohoda o clách a obchode

BD – Bernský dohovor

IT – Informačné technológie

MZV SR – Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

SE – Societas Europea/ Európska spoločnosť

ÚVOD

V dôsledku globalizácie a otvárania trhov sa stretávame s nespočetným množstvom podnikateľov, ktorí sa snažia uspieť a udržať sa na trhu. Každý sa snaží zaujať klientov, zákazníkov, snažia sa vyniknúť, či už reklamou, kvalitou či priaznivejšou cenou. Vždy víťazí ten šikovnejší a veľký dôraz sa prikladá informáciám. Informáciám o potrebách a požiadavkách trhu, nových možnostiach, nápadoch, technológiách, postupoch a metódach, a tak sa aj v rámci podnikateľského súperenia stretávame s tým, ako sa podnikatelia snažia dostať k informáciám a víziám iných, aby ich následne využili vo svoj prospech. Do popredia sa táto otázka dostáva aj v súvislosti s rozvojom komunikačných a informačných technológií, kedy je možnosť zneužitia dôležitých informácií väčšia.

V súvislosti s tým nás nemôže prekvapiť, že sa podnikatelia vo väčšej miere zameriavajú na ochranu informácií, ktoré predstavujú know-how a obchodné tajomstvo. Sú to zvyčajne rôzne postupy, obchodné stratégie, plány, technologické postupy, receptúry, komunikácie so zákazníkmi, zásady cenotvorby a mnohé iné, čo predstavuje know-how alebo obchodné tajomstvo. Je to skrátka, a v jednoduchosti povedané všetko hodnotné, čo tí dobrí v rámci podnikania skutočne vedia, čo dokážu v rámci svojej činnosti využiť a vytvoriť, či znásobiť svoj zisk. V dnešnej dobe patria medzi najcennejšie strategické zdroje hlavne pre podnikateľské subjekty nehmotné aktíva, ako sú vedomosti, know – how a duševné vlastníctvo. V minulom storočí to bol predovšetkým hmotný majetok ako napríklad pozemky a stroje. Mnohí podnikatelia svoje know-how a obchodné tajomstvo chránia najjednoduchšou cestou – mlčanlivosťou. Niekedy to však nie je možné, a preto na ochranu možno v rámci práva využiť rôzne prostriedky.

Hlavným cieľom diplomovej práce je na základe teoretického vymedzenia problematiky know-how a jej legislatívnej úpravy v rámci WTO, Európskej únie aj Slovenskej republiky skúmať význam a možné spôsoby ochrany know –how v medzinárodnom podnikaní. V teoretickej časti diplomovej práce priblížime historický vývoj know – how, jeho typy a dôležitou časťou je aj rozlíšenie, ale aj spojitosť know – how a obchodného tajomstva. Osobitú časť venujeme právnej úprave v domovskej krajine a na pôde Európskej únie. Tiež sa venujeme transferu know-how v medzinárodnom podnikaní, čo je v posledných desaťročiach veľmi aktuálnou témou.

V rámci praktickej časti sa zameriavame na praktickú aplikáciu teoretických poznatkov v prípade konkrétnej nami vybranej medzinárodnej spoločnosti. V rámci tejto spoločnosti skúmame ochranu know-how, dôverných informácií, zabezpečenie ochrany osobných údajov vo vybranej spoločnosti. Medzi čiastkové ciele patrí vymedzenie a spôsob ochrany know – how zo strany zamestnávateľa k zamestnancovi/ zamestnancom a vyhodnotenie dôležitosti tejto ochrany.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Súčasný podnikateľský prostredie je kvôli rýchlemu vývoju technológií, meniacim sa podmienkam a veľkej konkurencii pomerne náročné. V prípade, že sa podnik chce udržať na trhu, musí disponovať niečím, čo vie robiť, čo mu zaručí, že na trhu uspeje, a aj zotrvať. V súvislosti s tým, aký dôležitý je správny nápad či plán, sa pomerne často spomína aj termín „know – how.“ Predmetom prvej kapitoly našej práce bude vymedziť know – how, charakterizovať ho a vysvetliť jeho podstatu. V krátkosti sa zameriame aj na vnímanie know – how v minulosti a dnes. Poukážeme na rozdielnosť a zároveň spojitosť medzi know – how a obchodným tajomstvom, pretože spolu úzko súvisia a často sa možno stretnúť so zamieňaním týchto dvoch pojmov.

1.1 Historické začiatky a vnímanie know – how v rámci obchodovania v minulosti

Keď prišiel výrobca na prelomový postup, či technológiu, zo všetkých síl sa snažil zachovať to v tajnosti, keďže mu jeho unikátny postup alebo technológia dala výhodu na trhu a určitý druh prestíže a konkurencieschopnosti voči ostatným výrobcom. Vyzradením svojho tajomstva by prišiel o jedinečnosť, ale aj o postavenie na trhu a klientelu. Z vyššie uvedeného usudzujeme, že know – how bolo chránené už od počiatku obchodu ako takého, aj keď odlišným spôsobom ako dnes. Jeho ochrana ale nemala rysy, aké poznáme dnes. Už v staroveku postupne vznikali zárodky inštitúcií, ktoré boli neskôr obsiahnuté v systéme obchodného práva. Ich základnou myšlienkou bolo uvedomiť si, že pokiaľ porušíme obchodné tajomstvo alebo vyzradíme know – how vzniká určitá škoda. V stredoveku obchodné právo vznikalo ako singulárne právo kupcov, obchodníkov a jeho platnosť bola vymedzená predovšetkým osobne. Neskôr sa obchodníci či remeselníci začali združovať do cechov za účelom ochrany tajomstva svojich výrobkov. Cechy boli známe svojou prílišnou špecializáciou. Snažili sa zabrániť jednaniu proti súťaži. Aj preto cechová organizácia predstavovala základnú prekážku rozvoja slobodného trhu, hospodárskej súťaže ako takej a obchodného práva vôbec. Za začiatky moderného obchodného života a vznik ekonomickej konkurencie v modernom svete považujeme práve rozbitie cechov.¹

¹ ELIÁŠ, K. In: ELIÁŠ, K. - BEJČEK, J. - HAJN, P. 2004. Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-854-1

V Československej republike bol v roku 1927 prijatý zákon proti nekalej súťaži (Zákon č. 111/1927 Sb. - o ochrane proti nekalej súťaži), v ktorom však obchodné tajomstvo nebolo definované a ako uvádza Skála, nie je žiadúce ani veľmi možné vytýčiť presnú definíciu obchodného či výrobného tajomstva. Ide o skutočnosti, ktoré patria jednému alebo viacerým podnikom. Postačujúce je, aby tieto skutočnosti boli verejnosti neznáme a konkurencieschopné.²

Zákonná definícia musí mať dostatočne širokú škálu a pružnosť, aby mohla pokryť všetky skutočnosti, ktoré sú obchodným tajomstvom. V konečnom dôsledku pri spore, či dokazovaní o tom, či sa jedná o obchodné tajomstvo, rozhoduje sudca, ktorému okrem posudku znalca napomáha aj zákonná definícia.

Už vyššie spomínaný zákon proti nekalej súťaži z roku 1927 bol legislatívou, do určitej miery upravujúcou v rámci nekalej súťaže aj ochranu obchodného tajomstva, hoci samotné obchodné tajomstvo tu definované nebolo. V prípade ich odhalenia by podnik mohol byť ohrozený na trhu. Zákon proti nekalej súťaži bol zrušený v roku 1950, kedy bola ochrana „hospodárskeho tajomstva“ prenechaná hlavne normám trestného práva.

Konkrétne išlo o Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon (účinný do 31. 10. 1998) a v rámci neho bolo vymedzené hospodárske tajomstvo. Bolo chápané ako všetko podstatné pre hospodársku činnosť a vo všeobecnom záujme má zostať utajené pred nepovolanou osobou. V rámci spomínaného zákona bola ochrana zameraná na postup proti tomu, kto tajomstvo úmyselne vyzvedal, prezradil, alebo kto z nedbanlivosti spôsobil, že sa tajomstvo stalo v cudzine známym. Pelikánová³ konštatuje, že nemožno hovoriť o takom obchodnom tajomstve, ako je to v súčasnosti, v tej dobe boli nejaké fakty utajované v prospech štátu a v záujme režimu, z čoho oproti súčasnosti vyplýva, že ani zďaleka nešlo o obchodné tajomstvo v modernom zmysle slova. Dominantná snaha bola v tej dobe zameraná na snahu ochrániť hospodárske tajomstvo pred vyzradením za hranice štátu. Novelou trestného zákona, ktorá vstúpila do platnosti 1. 11. 1998, bola právna úprava hospodárskeho tajomstva zrušená a opäť došlo k zavedeniu súkromnoprávneho inštitútu obchodného tajomstva.

² SKÁLA, K. 1927. Nekalá soutěž. Její podstata a stíhání podle zákona ze dne 15. července 1927, č.111 Sb. z. an. Praha: Preator, 1927

³ PELIKÁNOVÁ, I. 2003. *Komentář k obchodnímu zákoníku. 1.díl.* 3. preprac.vydanie. Praha: Vydavatelství Linde, 2003, 403 s. ISBN 80- 7201-420-X.

1.2 Vymedzenie a základné znaky know – how

Vo všeobecnosti by sme mohli know-how definovať ako nehmotný statok, pochádzajúci a vznikajúci v rámci akejkoľvek ľudskej činnosti, ktorým disponuje fyzická osoba a tá ich využíva vo svoj prospech alebo vo svojej činnosti. Nevysvetľujeme si ho len ako dobrý nápad či schopnosť vedieť niečo robiť v rámci výroby alebo technických záležitostí. Know - how možno nájsť v rámci každej činnosti a môže vzniknúť ako zámer, ale aj náhodne a neplánovane. Je dôležité upozorniť na to, čo nemožno považovať za know – how, a to sú schopnosti ako talent, či vlastnosť. Tieto schopnosti sú súčasťou podniku, ale nemôžu tvoriť obchodné tajomstvo a nemôžeme ich považovať za know – how.

„Výraz know – how je amerického pôvodu a do bežnej reči sa dostal niekedy v priebehu roku 1943. Predstavuje vo všeobecnosti výrobnú – technickú poznatku, ktoré obvykle nie sú výsledkom vedeckej alebo tvorivej činnosti, ale dlhodobej skúsenosti s optimálnym priebehom určitého procesu, technológie alebo receptúry.“⁴

Miller⁵ konštatuje, že know - how je termín pre praktické vedomosti o tom, ako niečo dosiahnuť, a vníma ho ako tiché poznanie, čo znamená, že je ťažké preniesť ho na inú osobu prostredníctvom jej napísania alebo verbalizácie. Autor hovorí, že funguje tak, že náš mozog vie, čo sa deje, aj ako to urobiť.

Podobne ho vymedzuje aj Duncan⁶, ktorý definuje know-how ako súhrn špecifických vedomostí a skúseností, ktoré človeku umožňujú realizovať nejakú úlohu alebo realizovať určitú konkrétnu činnosť rýchlejšie, efektívnejšie a s najmenším vynaložením energie a nákladov. Podľa spomínaného autora je takýto človek vo veľkej výhode a v prípade nejakej spoločnosti umožňuje know – how využitím týchto skúseností udržanie sa vo svete konkurencie, ušetrenie nákladov a času, ktoré by inak museli byť vynaložené k získaniu rovnakého výsledku.

Pojem know - how sa používa ako terminus technicus, ktorý v preklade znamená „vedieť ako“. Už sme spomínali, že know - how môže, ale nemusí byť výsledkom tvorivej duševnej činnosti fyzickej osoby. Pôvodne sa know – how spájalo iba so znalosťami

⁴ MALÝ, J. 2007, Oceňování průmyslového vlastnictví, Nové přístupy, 1.vyd.Praha: C.H.Beck, 2007. 26 s. ISBN 978-80-7179-464-6.

⁵ MILLER, G. 2017. Everything I Need to Know About Business I Learned from Hip-Hop: A Millennial's Guide to Making Bank. BookBaby, 2017. 28 s. 200 s. ISBN 978-09-9892-099-3.

⁶ DUNCAN, K. 2011. What You Need to Know about Starting a Business. John Wiley & Sons, 2011., s. 64. 224 s. ISBN 978-08-5708-205-3.

a skúsenosťami týkajúcimi sa patentov za účelom ich lepšieho a efektívnejšieho využívania. Popri licenčnej zmluve na patent či úžitkový vzor sa často uzatvárajú aj zmluvy o poskytnutí know – how.

Know-how, obchodné tajomstvo a dôverné informácie sú všetky pojmy, ktoré sa používajú na opis chránených informácií alebo materiálov používaných v obchode, ktoré poskytujú konkurenčnú výhodu.⁷ Ide o informácie, ktoré sa môžu uchovávať v dokumentoch, ktoré sú v ľuďoch vo forme zručností alebo môžu byť materiálmi. Aby v reálnom živote know-how alebo materiály zachovali svoju hodnotu, musia zostať dôverné pre spoločnosť a ich zverejnenie musí byť obmedzené.

Dnešná ostrá konkurencia je výsledkom preplneného trhu, na ktorí vstupujú stále noví a noví hráči, čím je stále ťažšie sa udržať na trhu a nenechať sa pohltiť alebo prevalcovať. Súčasný rapidný rozvoj si žiada prepojenie medzi hmotnými a nehmotnými aktivitami ako základ úspešnej existencie podnikov. Na základe uvedených definícií sme presvedčení, že know – how je dôležitým nehmotným statkom, ktorý má skutočne veľkú hodnotu. Zahrňuje vedomosti, skúsenosti a to jednak v oblasti obchodu, služieb, výroby, môže byť výsledkom tvorivej činnosti človeka. Pre majiteľa sú cenné a užitočné, no zároveň by boli cenné aj pre ďalšie (tretie) osoby, ktoré by k nim dostali prístup. Preto v rámci jeho ochrany dochádza k tomu, že sa stáva predmetom záväzkov a človek, ktorý ním disponuje, si ho chráni. Ide o duševné vlastníctvo, ktorého cieľom je uľahčenie nejakej činnosti, vznikajúce inovátorským riešením. Keby sme chceli aplikovať know – how na podnikanie, povedali by sme, že podnikateľ vlastníci know – how dosahuje výsledky, ktoré by inak nedosahoval, a tým, že ich využíva, dochádza k jeho efektívnejšiemu a konkurencieschopnejšiemu podnikaniu a v prípade problémov k ich pružnejšiemu a lepšiemu riešeniu.

K tomu, aby sa nehmotný statok ako know – how mohol stať predmetom právnych, ale hlavne záväzkových vzťahov a ochrany ako know – how, musí nadobudnúť a splňať nasledovné znaky:

- je nehmotným statkom, vyjadreným vo forme umožňujúcej jeho vnímanie a poznanie (určitosť know – how) - *„je možné ho súčasne ale aj následne vnímať,*

⁷ GURNEY, B. J. - FERRENTINO, J. T. - WHITE, A. B. 2013. Benefits of early discovery in defending trade secret misappropriation claims. In: NY Law January /2013, p. 249.

*poznať a využívať kedykoľvek bez toho, aby sa „opotreboval.“*⁸ Musí byť vyjadrený spôsobom, ktorý umožňuje jeho vnímanie a poznanie - opísať či popísať ho, príp. ho inak zachytiť na hmotnom substráte (napr. aj ústne podané know – how na nosiči.)

- je tvorený poznatkami, informáciami, skúsenosťami a vedomosťami z rôznych oblastí (najmä hospodárskych) – podľa Vojčíka to môžu byť *„poznatky a skúsenosti z oblasti podnikania, ale aj z výskumných, vedeckých, vývojových, prieskumných, expertíznych, konštrukčných, projekčných, technologických, poradenských, konzultačných, experimentálnych a iných obdobných činností.“*⁹ Citovaný autor konštatuje, že sú to napr. aj údaje či informácie o predaji a nákupe tovaru, obchodné a ekonomické kalkulácie, vedenie a obsah obchodných kníh, výsledky prieskumu trhu, zoznamy zákazníkov a obchodných partnerov, štatistické údaje, mapy, obchodné a podnikateľské plány, kontakty a spojenia, obchodné zmluvy, výrobné a pracovné postupy, návody, receptúry a podobne. Spomínaný autor tu zahŕňa aj riešenia, ktoré môžu spĺňať aj podmienky udelenia patentu alebo zápisu úžitkového vzoru a nebolo požiadané o ochranu, teda patentovateľné riešenia. Know – how nemusí prameniť iba z vlastnej tvorivej činnosti, ale aj usporiadaním faktov, dát, mechanickým zbieraním informácií (teda netvorivou činnosťou).
- pre používateľa je užitočné – a práve užitočnosť zaraďujeme medzi hlavné znaky know – how. Vďaka nemu podnikateľ/majiteľ dosahuje vyššie zisky, dosahuje úsporu materiálov alebo práce, skvalitňuje a zlepšuje výrobky, šetrí zdroje, životné prostredie, zabezpečuje bezpečnosť a ochranu zdravia a pod., pričom toto všetko by sa bez know – how nezaobišlo.¹⁰
- nie je všeobecne známe ani dostupné – vedomosti, skúsenosti, skrátka to, čo je označované ako know – how, môže byť predmetom právnych vzťahov (zmlúv) a ochrany len vtedy, pokiaľ nie sú všeobecne dostupné. Know – how je utajované a tí, ktorí ním disponujú, robia všetko preto, aby zabránili verejnému sprístupneniu.¹¹

⁸ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

⁹ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

¹⁰ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

¹¹ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

- pre používateľa má hodnotu (cenu), a tú možno vyjadriť v peniazoch - know – how okrem jeho užitočnosti je možné ohodnotiť respektíve oceniť, má majetkovú hodnotu, vyjadriteľnú v peniazoch. Jeho hodnota sa určuje z očakávaného prínosu (zisku), ktorý vyplýva z jeho využitia alebo využívania. V rámci slovenskej legislatívy Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov, v prílohe č. 2 výslovne uvádza aj spôsob výpočtu hodnoty know –how. Tu sa uvádza, že „všeobecná hodnota know-how sa stanoví metódou kapitalizácie odčerpateľných zdrojov. Stanoví sa dĺžka obdobia v rokoch, počas ktorého sa know-how bude využívať, vypočíta sa objem odčerpateľných zdrojov, ktoré sa vytvárajú využívaním ohodnocovaného know-how, stanoví sa podiel, ktorý pripadá na ohodnocované know-how z vytváraných odčerpateľných zdrojov.“¹²
- môžu ho využiť aj tretie osoby – know – how môžu v prípade jeho odhalenia alebo prezradenia využívať aj tretie osoby, ide o jeho opakovateľné využívanie. V prípade využívania tretími osobami sa posudzuje, či ide o know – how, nakoľko všetky skúsenosti, vedomosti a vlastnosti u človeka nie sú know – how. Ako uvádza Vojčík¹³ „know –how musí byť oddeliteľné od osoby, ktorá ho vytvorila (získala), a to tak, že ho na základe popisu či návodu môže využívať aj tretia osoba nezávisle od jeho tvorca či pôvodného majiteľa.“ Podľa spomínaného autora potom jeho nadobúdateľ musí byť schopný na základe získaného vymedzenia ho sám využívať - čím je splnená aj ďalšia požiadavka prevoditeľnosti.
- je prevoditeľné – využíva ho len osoba (fyzická alebo právnická), ktorá ním disponuje, no na základe licenčnej zmluvy môže know – how disponovať aj osoba, ktorej samotné know – how nepatrí.
- nie je chránené podľa osobitných predpisov – know – how nie sú poznatky či skúsenosti, ktoré zahŕňa iná, silnejšia priemyselno-právna ochrana (nemôžu ním byť patenty, úžitkové vzory), ktoré sú chránené ináč.¹⁴

¹² Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov. 2004, Príloha 2.

¹³ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

¹⁴ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

Trapp, Desai, Bruckey¹⁵ sa zamýšľajú nad tým, ako podnikateľ môže chrániť svoje hmotné alebo nehmotné hodnoty, ktorými disponuje a porovnávajú ochranu know – how a ochranu patentu. V súvislosti s know – how uvádzajú, že v praxi sa stretávame s tvrdením, že ochrana vynálezu patentom je účinnejšia ako ochrana nepatentovaných alebo nepatentovateľných inovácií ich utajením (know – how). Podľa Širůčkovéj¹⁶ je patentová ochrana nielen časovo obmedzená, ale keď žiadame o ochranu patentu, v procese schvaľovania musíme celý patent zverejniť, a tým vlastne prezradiť. Autorka na druhej strane uvádza, že v prípade know – how môže podnikateľ know how dôsledne a dostatočne utajiť, a práve to je situácia, kedy sú jeho práva lepšie chránené - „jeho know how môže ostať utajené navždy, nikdy ho nikto nebude mať právo žiadnym spôsobom využiť.“ Tak má podnikateľ garantovanú absolútnu ochranu svojho know how, právo mu poskytuje možnosť obrany v prípade zneužitia a môže disponovať aj s know – how. Niektoré skutočnosti možno chrániť iba ako know – how (napr. keď vedec niečo vynájde, alebo škola a jej študenti vynájdu postup, metódu či recept alebo aj nepatentované vynálezy).

1.3 Členenie know – how

Know – how predstavuje širokú škálu kompetencií, preto ho v podniku môžeme rozdeliť do viacerých kategórií. A tými sú:¹⁷

- podnikové know – how,
- marketingové know – how,
- know – how v oblasti riadenia,
- technické know – how.

Pre lepšie vysvetlenie uvedieme príklady v daných kategóriách, spomenutých vyššie.

Do podnikového know – how môžu byť zaradené napríklad:

- technická pomoc a údržba,
- modely a prototypy,
- výkresy, plány, náčrty,

¹⁵ TRAPP, R. - DESAI, S. - BUCKLEY, G. 2011. John Wiley & Sons: 2011, 224 s. (s. 59) 978-08-5708-117-9.

¹⁶ ŠIRŮČKOVÁ, P. 2010. Kdy je know how víc než patent. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <http://www.freedivisionblog.cz/index.php/blog/40-kdy-je-know-how-vic-nez-patent>

¹⁷ MALÝ, J. 2007. Obchod nehmotnými statky, 1.vyd. Praha: C.H.Beck, 2002.53 s. ISBN 978-80-7179-320-5.

- manažérske know – how,
- zoznamy, manuály a pod.

Manažérske know – how sa napríklad používa pri obsadení manažéra do partnerskej firmy, keďže je súčasťou podnikového know – how a nositeľom je manažér alebo jeho tím. Medzi technické know – how môžeme zaradiť nasledovné zložky podniku, ktoré priamo súvisia s výrobkom alebo výrobou:

- metódy kontroly kvality,
- metódy riadenia zásob,
- proces výskumu a vývoja a testovanie prototypov,
- metódy vzdelávania zamestnancov vo výrobe a pod.¹⁸

Marketingové know – how sa opiera o skúsenosti zamestnancov vo vzťahu k trhu a k zákazníkom vo všetkých súvislostiach. Zaráďujeme sem hlavne:

- techniky určovania cien a cenovú politiku,
- techniky výberu a optimalizácie distribučných ciest,
- reklamu, podporu predaja a vzťahy s verejnosťou,
- metódy uvádzania nových výrobkov na trh.

K know – how v oblasti riadenia zaráďujeme zručnosti a skúsenosti vrcholového manažmentu, controllingu, finančného riadenia, účtovníctva a personalistiky:

- techniky v oblasti controllingu,
- techniky v riadení cash – flow,
- techniky plánovania a kontroly,
- techniky odmeňovania,
- techniky v účtovníctve a riadenie nákladov,
- techniky motivácie a rozvoja zamestnancov

Z uvedeného vyplýva, že know – how sa dotýka každej podnikovej činnosti. Tvorí pridanú hodnotu podniku, a to v každej oblasti od výroby až po riadenie. Know how je najčastejšie vytvorené jednou osobou alebo tímom či tímami a nie kvalitou celého podniku. Najcennejším aktívom podniku sú zamestnanci a ich rozvoj v oblasti zručností, schopností a odborných vedomostí. Pri opúšťaní podniku zamestnancom, môžeme povedať, že podnik

¹⁸ MALÝ, J. 2007. Obchod nehmotnými statky, 1.vyd.Praha: C.H.Beck, 2002.53 s. ISBN 978-80-7179-320-5.

opúšťa aj know – how, strata jeho osobného know – how vedie k vyzradeniu obchodného tajomstva.¹⁹

1.4 Know – how a obchodné tajomstvo

Súvislosť medzi know – how a obchodným tajomstvom je najmä v oblasti obchodnoprávnej, a to utajovaním. Majiteľ know – how dbá v prvom rade na to, aby ho nemohol využívať nikto okrem neho. Najlepší a najbezpečnejší spôsob ochrany know – how je jeho utajovanie, čo je aj podstatou práva na ochranu obchodného tajomstva. Know – how ako nehmotný statok z právneho hľadiska sa musí dať vyjadriť tak, aby to umožnilo jeho vnímanie a poznanie. Znamená to, že sa musí dať opísať a hmotne zachytiť, napríklad aj jeho spísaním do manuálu. Dôležité je aby malo určitý podstatný význam a byť užitočné pre používateľa. Využívaním know – how dosahujeme určité výsledky alebo prínosy, a mali by byť odzrkadlené v dosahovaní vyššieho zisku, lepším životným prostredím, zlepšením pracovných podmienok, ktoré by sa bez znalosti daného know – how nepodarilo dosiahnuť.²⁰

“Zásadný rozdiel medzi obchodným tajomstvom a know-how spočíva v tom, že obchodné tajomstvo je osobitný inštitút obchodného práva a know-how je jeho možným predmetom. Pojem obchodné tajomstvo je teda širší pojem ako know-how, pretože ho obchodné tajomstvo v sebe môže (ale nemusí) zahŕňať.”

Rozlišovanie know – how a obchodného tajomstva je dôležité najmä z právneho hľadiska a z pohľadu ochrany. Ak je know – how zaradené pod obchodným tajomstvom, vzťahuje sa na neho právo v prípade ochrany proti nekalej súťaži. Pokiaľ know – how vystupuje samostatne spadá pod ochranu podľa Občianskeho zákonníka, a to v podobe nemajetkovej ujmy, alebo škody vydania bezdôvodného obohatenia sa.

Po prijatí Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/943 z 8. júna 2016 o ochrane nesprístupneného know – how a obchodných informácií (obchodného tajomstva) museli aj členské štáty EÚ prispôbiť svoju legislatívu a zapracovať nové pojmy a skutočnosti do svojich zákonov. Na základe toho došlo k novele Obchodného zákonníka č. 264/2017 Z. z. Pri našom porovnávaní uvedených legislatív sme zistili, že novela zavádza

¹⁹ MALÝ, J. 2007. Obchod nehmotnými statky, 1.vyd. Praha: C.H.Beck, 2002.53 s. ISBN 978-80-7179-320-5.

²⁰ Epravo. [cit. 2. 7. 2019] Dostupné na internete <https://www.epravo.sk/top/clanky/know-how-co-to-je-a-ako-ho-vyuzit-v-ramci-podnikania-98.html>

nové pojmy - majiteľ obchodného tajomstva (dovtedy podnikateľ), rušiteľ obchodného tajomstva, tiež spresňuje, čo sa považuje za porušenie obchodného tajomstva a čo naopak nie a zavádzajú sa aj ďalšie právne možnosti, ktorými môže podnikateľ chrániť svoje obchodné tajomstvo.

Bartko²¹ sa zamýšľa nad tým, ako možno ochrániť obchodné tajomstvo, a je presvedčený, že dominantnou z podmienok, aby určitá informácia bola považovaná za obchodné tajomstvo, je zabezpečenie utajenia tejto informácie. V tomto smere sa stotožňujeme s jeho tvrdením, že predovšetkým samotní podnikatelia sú tí, ktorí musia aktívne zabezpečiť ochranu obchodného tajomstva, nakoľko bez vhodného a účinného zabezpečenia nemožno považovať určitú informáciu za obchodné tajomstvo. V tejto súvislosti musí mať podnikateľ na mysli, že k zásahom do obchodného tajomstva nedochádza len zo strany konkurencie, ale aj zvnútra firmy (zamestnancami). Podnikateľ má možnosť v tomto smere ochrániť obchodné tajomstvo najmä písomnými zmluvami, v rámci ktorých zaviazne zamestnancov alebo obchodných partnerov k mlčanlivosti. „*Pri uzatváraní zmluvy s obchodným partnerom je vhodnou možnosťou ako ochrániť obchodné tajomstvo, označiť informácie ako dôverné (§ 271 Obchodného zákonníka)*“ a obchodný partner potom nebude môcť sprístupniť poskytnuté informácie inému, ani ich využiť pre seba - ani v prípade, že nakoniec nedôjde k uzavretiu zmluvy.²² Ochrana obchodného tajomstva okrem zakotvenia v pracovnej zmluve možno v rámci podniku zabezpečiť vo vzťahu k zamestnancom aj prostredníctvom vnútropodnikových smerníc. Na mieste je aj ochrana a zabezpečenie obmedzeného prístupu k informáciám, ktoré sú predmetom obchodného tajomstva (heslá do počítačových sietí a pod.).

Na základe toho, čo sme vyššie uviedli, môžeme konštatovať, že rokovania o know-how, ktoré sú napríklad predmetom zmluvy alebo imaním spoločnosti, sú dôverné a nemožno zneužiť informácie týkajúce sa zmluvy druhou stranou. Otázka utajenosti know-how nie je však jednoznačná a jednoduchá, lebo upozorňujeme napríklad v praxi na prípad, že má byť uzatvorená zmluva, ktorej predmetom je know-how a vtedy je potrebné, či priam žiaduce, aby bolo do určitej miery tajomstvo prezradené, a teda tretie strany s ním boli oboznámené. Nie je možné uzavrieť zmluvu s druhou stranou s predmetným know-how s tým, že druhá strana nepozná nevyhnutné skutočnosti týkajúce sa tejto zmluvy.

²¹ BARTKO, T. 2018. Ochrana obchodného tajomstva od 01.01.2018. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/ochrana-obchodneho-tajomstva-1-1-2018>

²² BARTKO, T. 2018. Ochrana obchodného tajomstva od 01.01.2018. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/ochrana-obchodneho-tajomstva-1-1-2018>

V tejto súvislosti Vojčík²³ uvádza, že „ak došlo k situácii, že sa poskytnú informácie o know – how, ktoré sú vždy nepochybne dôverné a druhá strana by tieto informácie zneužila tak, že by ich prezradila tretej osobe, alebo že by ich sama využila, dáva vyššie uvedené ustanovenie § 271 OBZ možnosť uplatniť voči takejto osobe nárok na náhradu škody v dôsledku porušenia povinnosti stanovenej priamo v zákone.“

Pri študovaní Obchodného zákonníka zistíme, že prináša niekoľko výnimiek, za splnenia ktorých sa získanie, využitie a sprístupnenie obchodného tajomstva bez súhlasu jeho majiteľa nepovažuje za neoprávnené, a tak nedochádza k jeho porušeniu. Je to vtedy, ak obchodné tajomstvo:

1. bolo získané nezávislým objavom alebo vytvorením alebo
2. sledovaním a testovaním výrobku alebo predmetu sprístupneného verejnosti (tzv. reverzné inžinierstvo),
3. bolo sprístupnené zamestnancom v rámci ich práva na informácie o hospodárskej situácii zamestnávateľa,
4. je v súlade s poctivým obchodným stykom a nezasahuje sa pri tom do práv iných (napr. sprístupnenie obchodného tajomstva v rámci franchisingu),
5. výnimkou je aj situácia, kedy sa získanie, využitie a sprístupnenie obchodného tajomstva nepovažuje za nezákonné (napr. je to v súlade s právom - účtovné závierky alebo audity a pod.).

Toto sú prípady, kedy Obchodný zákonník hovorí o výnimkách a ide o situácie, kedy nemožno hovoriť o zásahu do práv majiteľa obchodného tajomstva a o porušení obchodného tajomstva.²⁴

Keďže know – how je súčasťou obchodného tajomstva, pri jeho porušení alebo proti jeho porušeniu sa môže subjekt domáhať ochrany a využiť právne prostriedky, ako sú stanovené aj pri nekalej súťaži.

V praxi možno na jednoduchšie rozlíšenie obchodného tajomstva využiť jednoduché príklady. Podľa Bartka²⁵ sa v praxi môže stať, že podnikateľ aktívne chráni svoje obchodné tajomstvo, no informácie tvoriace obchodné tajomstvo uniknú alebo budú prezradené. Za

²³ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

²⁴ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

²⁵ BARTKO, T. 2018. Ochrana obchodného tajomstva od 01.01.2018. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/ochrana-obchodneho-tajomstva-1-1-2018>

porušenie obchodného tajomstva sa výslovne považuje neoprávnené konanie rušiteľa (osoby porušujúcej alebo ohrozujúcej obchodné tajomstvo), majúce jednu z týchto foriem - získanie, využitie alebo sprístupnenie obchodného tajomstva. K porušeniu obchodného tajomstva dochádza len vtedy, ak majiteľ obchodného tajomstva neudelí súhlas na jeho získanie, využitie alebo sprístupnenie. Ak napr. podnikateľ sprístupní obchodnému partnerovi v rámci rokovania o uzavretí zmluvy rôzne postupy, návody a dá mu súhlas (doporučuje sa písomný a aby tiež presne špecifikoval, za akým účelom sa poskytuje a v akom rozsahu) na ich sprístupnenie inej osobe (výrobcovi/zamestnancovi pre rôzne posúdenia), nejde o porušenie obchodného tajomstva - a to ani v prípade, ak svojho obchodného partnera zaviazal k mlčanlivosti. Opačný priebeh nám ukazuje napr. situácia, kedy majiteľ obchodného tajomstva zaviazal obchodného partnera k mlčanlivosti a neudelil mu súhlas a partner ich niekomu sprístupnil. Toto je situácia, kedy došlo k porušeniu obchodného tajomstva, za ktoré možno vyvodiť následky.

*„Aj keď je inštitút obchodného tajomstva upravený pre podnikateľské subjekty, neznamená to, že by si aj nepodnikateľské subjekty (napr. nadácie, vzdelávacie inštitúcie a pod.) nemohli zabezpečiť ochranu niektorých skutočností týkajúcich sa ich činnosti, pričom ide hlavne o činnosti súvisiace s danou inštitúciou (majúce skutočnú alebo aspoň potenciálnu materiálnu alebo nemateriálnu hodnotu) a nie sú v príslušných kruhoch bežne dostupné, aby mohli byť podľa vôle tejto osoby utajené a táto zodpovedajúcim spôsobom si ich utajenie zabezpečila.“*²⁶ Z právneho hľadiska nemôžeme hovoriť o obchodnom tajomstve, čo nevylučuje, že sa môže táto dohoda nazvať inak (napr. dohoda o utajení) a jej podmienky a aj sankcie budú upravené v tejto konkrétnej zmluve. Táto môže byť uzatvorená medzi zamestnancami a nepodnikateľským subjektom, príp. aj s inými osobami, s ktorými jej vyplývajú vzťahy z Obchodného zákonníka.

„Obchodné tajomstvo je osobitný inštitút obchodného práva a know – how môže byť jeho predmetom a naopak, know – how môže existovať samostatne a nemusí byť súčasťou majetku podnikateľského subjektu a nebude ani predmetom obchodného tajomstva. V takom prípade sa môžu použiť právne prostriedky ochrany obchodného tajomstva upravené v Obchodnom zákonníku“ a potom podľa § 20 OZ prislúcha ochrana ako pri nekalej súťaži (§ 53).²⁷ Ak know – how nie je chránené obchodným tajomstvom, potom sa možno jeho

²⁶ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

²⁷ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

ochrany domáhať v zmysle Občianskeho zákonníka. Kabanec²⁸ konštatuje, že „*pokiaľ ide o ochranu know-how, možno povedať, že jeho ochrana je veľmi blízka ochrane obchodného tajomstva. Hlavne je to z toho dôvodu, že predmet know-how nepochybne zahŕňa prvky obchodného tajomstva. Tu však treba pripomenúť, že o obchodné tajomstvo sa jedná len vtedy, ak ide o konkurenčne významné, určiteľné, oceniteľné a v príslušných obchodných kruhoch bežne nedostupné skutočnosti*“, *súvisiace s podnikom a vlastníkom zaistuje vo svojom záujme zodpovedajúcim spôsobom ich utajenie.*

Občiansky zákonník upravuje aj to, čo sa stane v prípade, že si niekto neoprávnene prisvojí know – how a využíva ho vo svoj prospech (môže on sám alebo odovzdaním ďalšej osobe). V tomto prípade podľa § 451 a 458 Občianskeho zákonníka, pokiaľ takáto osoba získa nejaký majetkový prospech, je možné od nej vymáhať vydanie takto získaného bezdôvodného obohatenia. §420 a 442a) Občianskeho zákonníka hovoria o tom, že pokiaľ sa neoprávneným zásahom do práv majiteľa know – how spôsobí škoda, poškodený má právo domáhať sa náhrady škody.²⁹ Škoda pri know – how môže byť hlavne spôsobená osobou, ktorá neoprávnene zverejnila know – how, čím umožnila tretím osobám jeho využívanie, ale aj tak, že neoprávnená osoba prezradí dané know – how inej osobe/osobám, prípadne im ho umožní získať, pričom táto osoba musela mať vedomosť o tom, že ide o know – how. Výška škody bezdôvodného obohatenia sa, ktoré bolo získané neoprávneným využitím know – how, môže byť vyššia ako vzniknutá škoda, tak že bude možné žiadať o jeho vydanie.

Prehľad možností ochrany v prípade porušenia obchodného tajomstva, a to tých, ktoré boli kedysi, ako aj nových, vyplývajúcich z novely Obchodného zákonníka podľa Bartka³⁰ znázorňuje tabuľka 1.

²⁸ KABANEC, D. 2018. Know-how a jeho ochrana. [cit. 31. 5. 2019.] Dostupné na internete: <https://vedavyzkum.cz/dusevni-vlastnictvi/dusevni-vlastnictvi/know-how-a-jeho-ochrana>

²⁹ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

³⁰ BARTKO, T. 2018. Ochrana obchodného tajomstva od 01.01.2018. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/ochrana-obchodneho-tajomstva-1-1-2018>

Tabuľka 1: Prehľad možností ochrany obchodného tajomstva od 1. 1. 2018

Možnosti ochrany obchodného tajomstva do 31.12.2017 (zostávajú aj po 1.1.2018)	Zdržanie sa porušovania obchodného tajomstva a odstránenie následkov
	Primerané zadost'účinenie v peniazoch
	Náhrada škody
	Vydanie bezdôvodného obohatenia
Nové možnosti ochrany obchodného tajomstva od 01.01.2018	Trestné oznámenie
	Neodkladné opatrenie
	Nápravné opatrenie
	Zverejnenie rozsudku

Zdroj: Bartko, 2018

V súvislosti s informáciami, ktoré znázorňuje tabuľka 1 chceme upozorniť na nové možnosti ochrany obchodného tajomstva (od 1.1. 2018). Neodkladné a nápravne opatrenia sú špeciálne prostriedky na ochranu obchodného tajomstva, pričom ich využitie neznamená, že majiteľ sa nemôže domáhať aj iných nárokov (náhrady škody, primeraného zadost'účinenia v peniazoch a pod.). V skutočnosti sa môže domáhať súčasne neodkladného opatrenia a náhrady škody, alebo nápravného opatrenia a primeraného zadost'účinenia a pod. Neodkladné opatrenia majú poskytnúť majiteľovi obchodného tajomstva za čo najkratší čas ochranu pred porušením alebo ohrozením obchodného tajomstva. Rozhodnutie súdu môže trvať dlhší čas, a kým súd rozhodne, môže majiteľovi vzniknúť veľká, ťažko vyčísliteľná škoda. Zavedením neodkladných opatrení môžeme zmierniť rozsah škody, a možno sa nimi domáhať:

- „skončenia využívania alebo zverejňovania obchodného tajomstva,
- zákazu vyrábania, uvádzania na trh alebo užívania tovaru, ktorým dochádza k porušeniu obchodného tajomstva,

- *zákazu dovozu, vývozu alebo skladovania takéhoto tovaru za účelom jeho vyrábania alebo uvádzania na trh, alebo zaistenia takéhoto tovaru s cieľom zabránenia jeho uvedeniu na trh.* ³¹

Neodkladné opatrenia majú zmierniť hroziacu škodu a účelom nápravných opatrení je zas náprava škody, ktorá už existuje, avšak nápravné opatrenia súd uloží až po tom, keď rozhodne, že došlo k porušeniu obchodného tajomstva. V rámci neodkladného opatrenia okrem už spomínaných opatrení možno požadovať aj:

- *„odstránenie všetkých dokumentov a materiálov obsahujúcich obchodné tajomstvo alebo aby sa takéto dokumenty a materiály odovzdali majiteľovi,*
- *pozmenenie tovaru porušujúceho obchodné tajomstvo tak, aby už nedochádzalo k porušeniu obchodného tajomstva,*
- *stiahnutie tovaru z trhu,*
- *zničenie tovaru.* ³²

Predpokladom takýchto opatrení je samozrejme to, že majiteľ obchodného tajomstva musí byť úspešný na súde (súd nariadi neodkladné alebo nápravné opatrenie). Tomu predchádza už spomínané dokázanie existencie obchodného tajomstva, jeho vlastníctvo, i jeho porušenie alebo ohrozenie. Špecifickým prostriedkom nápravy obchodného tajomstva je aj zverejnenie súdneho rozhodnutia – ide o nástroj, ktorý má výchovný charakter a má najmä informovať verejnosť o tom, že došlo k porušeniu obchodného tajomstva.

V súvislosti s pochopením toho, kedy dochádza k porušeniu práv know – how Vojčík³³ konštatuje, že porušením práv know – how môže dôjsť aj k nekalosúťažnému konaniu § 44 Obchodného zákonníka, pokiaľ sa naplnia predpoklady nekalosúťažného konania. V súťažnom prostredí, ak súťažiteľ neoprávnene využíva know – how iného súťažiteľa (hovoríme o rozpore s dobrými mravmi súťaže), je spôsobilý inému súťažiteľovi alebo spotrebiteľovi privodiť ujmu, a to jednak materiálnu (vznik škody alebo bezdôvodné obohatenie), ale aj morálnu (zásah do práv k obchodnému menu a do dobrej povesti súťažiteľa).

³¹ BARTKO, T. 2018. Ochrana obchodného tajomstva od 01.01.2018. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/ochrana-obchodneho-tajomstva-1-1-2018>

³² BARTKO, T. 2018. Ochrana obchodného tajomstva od 01.01.2018. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/ochrana-obchodneho-tajomstva-1-1-2018>

³³ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

Na základe vyššie uvedených skutočností konštatujeme, že obchodné tajomstvo predstavuje neformálny spôsob ochrany majetku, pretože v porovnaní od ostatných práv duševného vlastníctva (patenty, ochranné známky, vzory pod.), nepodlieha registračnému princípu a je chránené len na základe kumulatívneho naplnenia jednotlivých znakov obchodného tajomstva (ktoré sme vyššie spomínali a popísali).

V závere podkapitoly chceme konštatovať, že know – how a obchodné tajomstvo je skutočne podstatnou a citlivou záležitosťou pre každého podnikateľa, pretože je to jeho spôsob, ako byť konkurencieschopný a úspešný. Preto podnikatelia oprávnené zameriavajú svoju pozornosť na ochranu know – how a obchodného tajomstva, aby nedochádzalo k jeho úniku. V prípade porušenia či ohrozenia know – how, či obchodného tajomstva by tiež mali poznať a využiť možnosti, ako vzniknutú škodu zmierniť alebo napraviť.

1.5 Právna úprava know-how

V súčasnosti je nespochybniteľné tvrdenie, že informácie sú kľúčovým faktorom, ktoré podnikateľom poskytujú konkurenčnú výhodu, a aj preto sa v posledných desaťročiach dostáva know – how a obchodnému tajomstvu ako prostriedku ochrany viacej pozornosti. O súčasnej spoločnosti totiž hovoríme ako o spoločnosti informačnej. Rozvíjajú a napredujú komunikačné technológie a informácie sa neuveriteľnou rýchlosťou môžu dostať kamkoľvek do sveta v priebehu niekoľkých sekúnd. Rozvíja sa tiež obchod, a to nielen v rámci regionálneho, ale globálneho merítka a informácie o dobrých nápadoch, víziách, plánoch či krokoch konkurencie majú cenu zlata. Preto je logické a pochopiteľné, že sa každý podnikateľ snaží tajiť svoje citlivé informácie, stratégie, marketingové plány, a zabezpečiť si svoje najlepšie postavenie na trhu. Jedným z právnych prostriedkov na ich ochranu je inštitút obchodného tajomstva. Táto podkapitola našej práce sa bude zameriavať na legislatívu v rámci EÚ a Slovenskej republiky, ktorá upravuje know – how a obchodné tajomstvo. Prvým krokom k ochrane know-how je podľa Saha a Bhattacharya³⁴ schopnosť identifikovať ho a pokiaľ je to možné, mali by sa aj zdokumentovať informácie, postupy,

³⁴ SAHA, CH. N. - BHATTACHARYA, S. 2011. Intellectual property rights: An overview and implications in pharmaceutical industry. In: Journal of Advanced Pharmaceutical Technology & Research. 2011 Apr-Jun; 2(2): 88–93. [cit. 24. 4. 2019] Dostupné na internete: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3217699/>

nápady, plány, ktoré sú jeho obsahom. Neregistrované informácie nie je možné spravovať a je oveľa ťažšie zabezpečiť, aby aj v rámci podniku zamestnanci pochopili, čo je a čo nie je dôverné. Základné dokumenty by mali byť na pracoviskách označené pojmami ako „dôverné“, „nekopírovať“, prednostne očíslované a sledované, ak sú rozosielené, a prístup je obmedzený tak, aby zamestnanci pochopili dôležitosť a skutočnosť, že dokumenty obsahujú informácie, ktoré ich zamestnávateľ považuje za hodnotné.

Pojem know – how sa objavuje v mnohých našich právnych predpisoch ako i medzinárodných zmluvách, dohodách či dohovoroch. Najčastejšie sa uvádza v súvislosti s medzinárodnými zmluvami a dohodami, ktorými je naša republika viazaná. Pojem know – how používa aj Európska dohoda o pridružení uzatvorená medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi a strane jednej a Slovenskou republikou na strane druhej. Právne predpisy pojem know – how používajú, no nevymedzujú ho. V praxi to neraz spôsobuje nesprávne chápanie know – how a často sa za know – how považuje to, čo ním v právnom zmysle nemôže byť.

1.5.1 Právna úprava know – how v rámci Európskej únie

V rámci našej diplomovej práce prezentujeme obchodné tajomstvo a know-how ako podskupiny dôverných informácií, teda to môžu byť obchodné informácie, ako sú finančné záznamy, marketingové plány, zoznamy zákazníkov a pod. Obchodné tajomstvo a know-how môžu zahŕňať všetky druhy technických informácií. Aby bola poskytnutá ochrana, je potrebné, aby sa s informáciami zaobchádzalo ako s dôvernými. Napríklad by sa mali označiť ako dôverné, mali by byť uchovávané na bezpečnom mieste. V prípade, že sa aktívne nepoužívajú, majú byť zdieľané len s tými, ktorým vyplýva potreba ich poznať.

Ochrana duševného vlastníctva bola upravená v rámci každej krajiny EÚ, no netýkala sa len know – how v rámci danej krajiny a jej obyvateľstva. Otvorením obchodu, medzinárodným podnikaním a investíciami, globalizáciou a všetkými javmi, ktoré priniesol vznik EÚ, sa táto problematika podľa Basedowa³⁵ pochopiteľne stala záležitosťou medzinárodných zmlúv. V praxi to však neraz spôsobilo problém s tým, ako bolo know – how upravené v rámci legislatívy domovskej krajiny materskej spoločnosti, a ako v rámci

³⁵ BASEDOW, J. 2015. The law of open societies: private ordering and public regulation in the conflict of laws. Amersfoort: Brill, 2015, s. 212-213.

legislatívy krajiny, kde existuje napr. jej dcérska spoločnosť. Všetky tieto skutočnosti a skúsenosti z praxe si preto vyžiadali potrebu právnej úpravy na úrovni Európskej únie.

Poukazujú na to aj Kittová, Baráňová – Čiderová a Silná³⁶, ktoré uvádzajú, že Európska únia potrebuje zabezpečiť vytvorenie rovnakých podmienok pre svoje členské štáty, a to aj prostredníctvom spoločnej legislatívy, čo sa týka aj obchodných vzťahov a náležitostí, ktoré s nimi súvisia, teda aj know – how. Spomínané autorky už vtedy predpokladali, že v tom čase existujúce komparatívne výhody EÚ 10 a EÚ 15 budú len dočasné. Smerovanie EÚ a prax ukázali, že je skutočne potrebné v rámci EÚ vytvárať základný legislatívny rámec v jednotlivých podstatných otázkach fungovania a spolupráce krajín EÚ a ten bude východiskom pre zavádzanie týchto smerníc do legislatív členských krajín EÚ.

Cihelková³⁷ v tejto súvislosti pripomína, že v súvislosti s fungovaním a dodržiavaním práv každej členskej krajiny EÚ bola jednou z jej priorít harmonizácia legislatívy. Toto sa týkalo aj oblasti práva duševného vlastníctva, pretože v súčasnom globalizovanom svete narastá medzinárodný obchod, sú zmluvy súvisiace s duševným vlastníctvom veľmi dôležitým a nevyhnutným determinantom existencie ekonomických a obchodných vzťahov. Súčasné zahraničné investície, medzinárodné spoločnosti, spoločenstvá krajín v rámci obchodovania, spolupráca na vede, výskume aj vzdelávaní, si podľa spomínanej autorky vyžadujú, aby boli podmienky obchodovania, vzájomné vzťahy, aj vzťahy a náležitosti týkajúce sa práva duševného vlastníctva, definované.

Právna úprava obchodného tajomstva, know-how a iných utajovaných skutočností, ktoré súvisia s podnikaním, je vo svete rôznorodá. Rozdiely v tomto smere boli donedávna viditeľné aj v rámci členských štátov EÚ a rozdiely boli skutočne veľké. Týkali sa poskytovania ochrany obchodného tajomstva pred jeho neoprávneným získaním, využitím alebo sprístupnením.³⁸ Táto rozdielna právna úprava členských štátov (a to nielen v tejto oblasti) spravidla má podľa Kolkusovej³⁹ negatívny dopad na správne fungovanie vnútorného trhu. Práve z dôvodu rozdielnej úpravy ochrany obchodného tajomstva a s cieľom odstránenia existujúcich prekážok fungovania vnútorného trhu bola prijatá Smernica

³⁶ KITTOVÁ, Z. – BÁRÁŇOVÁ-ČIDEROVÁ, D. – SILNÁ, Z. 2008. Perspektívy budúceho smerovania integrácie Európskej únie. In: Ekonomický časopis, 56, 2008, č. 7, s. 662 – 677.

³⁷ CIHELKOVÁ, E. - ŠVARC, Z. - BIČ, J. 2010. Lisabonská smlouva – nový rámec pro mezinárodně právní postavení Evropské unie a její vnější činnosti. In: Současná Evropa 02/2010, s. 3-22.

³⁸ KOLKUSOVÁ, R. 2018. Nové pojmy v právnej úprave obchodného tajomstva. [cit. 30. 4. 2019.]

Dostupné na internete: <https://www.paneuropskepravnickelisty.sk/index.php/kolkusova-r/>

³⁹ KOLKUSOVÁ, R. 2018. Nové pojmy v právnej úprave obchodného tajomstva. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.paneuropskepravnickelisty.sk/index.php/kolkusova-r/>

Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/943 z 8. júna 2016 o ochrane nesprístupneného know – how a obchodných informácií (obchodného tajomstva).

S týmto sa stotožňuje aj Marták⁴⁰ a v súvislosti s rozdielnou legislatívou členských štátov EÚ uvádza, že „*existencia rozdielnej úrovne ochrany obchodného tajomstva má negatívny vplyv na hladké fungovanie vnútorného trhu EÚ, okrem iného na cezhraničnú spoluprácu, šírenie informácií a efektívnosť inovácií v rámci EÚ.*“ Preto sa tiež stotožňuje s potrebou vzniku spomínanej smernice, ktorá zakotvuje minimálne pravidlá ochrany pred neoprávneným získaním, využitím a sprístupnením obchodného tajomstva v hmotnoprávnej ako aj v procesnoprávnej rovine, pričom jednotlivé členské štáty mohli za splnenia príslušných podmienok stanoviť aj širšiu ochranu. Prijatím Smernice mala Európska únia za cieľ zjednotiť a harmonizovať ochranu obchodného tajomstva v členských štátoch, čo sa následne premietlo aj do našej legislatívy.

V súčasnosti upravuje náležitosti súvisiace s obchodným tajomstvom a know – how smernica EÚ 2016/943 o ochrane nezverejneného know – how a obchodných informácií (obchodné tajomstvo) proti ich nezákonnému získaniu, použitiu a zverejneniu. Európsky parlament a Rada ju prijali 8. júna 2016 na základe návrhu Európskej komisie, pričom jej cieľom je zjednotiť vnútroštátne právne predpisy v krajinách EÚ proti nezákonnému získaniu, zverejneniu a použitiu obchodných tajomstiev.

„*Smernica harmonizuje definíciu obchodného tajomstva v súlade s existujúcimi medzinárodne záväznými normami. Definuje aj príslušné formy sprenevery a objasňuje, že je potrebné zaručiť reverzné inžinierstvo a paralelné inovácie, keďže obchodné tajomstvo nie je formou výlučného práva duševného vlastníctva.*“⁴¹ Bez zavedenia trestnoprávnych sankcií harmonizuje občianske preloženie, ktoré majú obetiam sprenevery obchodného tajomstva pomôcť hľadať ochranu, napr.:

- zastavenie nezákonného používania a ďalšieho zverejňovania sprenevereného obchodného tajomstva,
- odstránenie tovaru vyrobeného na základe obchodného tajomstva nadobudnutého nezákonne z trhu,

⁴⁰ MARTÁK, M. 2017. Nová smernica Európskeho parlamentu a Rady EÚ o ochrane obchodného tajomstva. In: EPI Odborné články / epi – 2017. [cit. 1. 5. 2019.] Dostupné na internete: <http://www.epi.sk/odborny-clanok/nova-smernica-europskeho-parlamentu-a-rady-eu-o-ochrane-obchodneho-tajomstva.htm>

⁴¹ Directive EU 2016/943 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition use and disclosure. 2016 [cit. 2. 5. 2019] Dostupné na internete: https://ec.europa.eu/growth/industry/intellectual-property/trade-secrets_en

- právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným používaním alebo sprístupnením sprenevereného obchodného tajomstva.

Krajinám EÚ vyplynula povinnosť uviesť do účinnosti zákony a administratívne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou do 9. júna 2018.

Spomínaná smernica nemá vplyv na slobodu prejavu a právo na informácie, nemení súčasné právne záväzky spoločností, ktoré majú zverejňovať informácie pre takéto ciele verejnej politiky, pričom verejný záujem prevláda nad súkromným záujmom. Spoločnosti podliehajú zákonným povinnostiam zverejňovať informácie verejného záujmu, napríklad v chemickom a farmaceutickom sektore.⁴²

Okrem tejto smernice existujú ďalšie, predchádzajúce dokumenty, ktoré sa spomínanej problematike venujú a predchádzali a ovplyvnili smernicu a jej znenie. Ide o:

- Správu Výboru Európskeho parlamentu pre právne veci o obchodných tajomstvách (jún 2015),
- Všeobecný prístup Rady Európskej únie (máj 2014),
- Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na návrh Komisie (marec 2014),
- Návrh smernice o ochrane nezverejneného know-how a obchodných informácií (obchodné tajomstvo) proti ich nezákonnému získaniu, použitiu a zverejneniu (november 2013),
- Implementačný plán, ktorý je súčasťou návrhu (november 2013),
- Verejná konzultácia o obchodných tajomstvách: Zhrnutie odpovedí,
- Štúdia o obchodnom tajomstve a dôverných obchodných informáciách na vnútornom trhu (júl 2013),
- Verejná konzultácia o ochrane pred zneužitím obchodného tajomstva a dôverných obchodných informácií (11. december 2012 - 8. marec 2013),
- Konferencia: Obchodné tajomstvo: Podpora inovácií, ochrana know-how (jún, 2012).

⁴² Directive EU 2016/943 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition use and disclosure. 2016 [cit. 2. 5. 2019] Dostupné na internete: https://ec.europa.eu/growth/industry/intellectual-property/trade-secrets_en

Smernica o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva potvrdzuje, že na medzinárodnej úrovni existuje Dohoda o obchodných aspektoch práv k duševnému vlastníctvu, tzv. dohoda TRIPS (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights).

Parlament a Rada EÚ prijali Smernicu 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva⁴³, ktorej cieľom je zblíženie právnych systémov tak, aby bola zaistená vysoká, rovnocenná a rovnaká úroveň ochrany vnútorného trhu členských štátov. Smernica obsahuje množstvo inštitútov, ktorých úlohou je podieľať sa na zaisťovaní ochrany práv – napr. zaistenie predbežného opatrenia alebo dôkazov, domnienka autorstva a rôzne nápravné opatrenia. Ochrana nie je poskytnutá iba nositeľom práv duševného vlastníctva, ale aj držiteľom licencie, kolektívnym správcom či profesným subjektom ochrany práv, ako vyplýva z článku 4 tejto Smernice.

Článok 18 Smernice určil každému členskému štátu, aby do troch rokov predložil Komisii správu o uplatňovaní tejto smernice, spolu s hodnotením účinnosti prijatých opatrení a hodnotením jej dopadu na inovácie a rozvoj informačnej spoločnosti. Smernica vytvorila jednoduchý rámec pre dodržiavanie týchto práv, všeobecne zaisťujúci porovnateľnú ochranu v rámci jednotlivých členských štátov. Vzhľadom k neskorému prevzatíu smernice niektorými členskými štátmi (v roku 2009), sú skúsenosti s uplatňovaním smernice obmedzené a do roku 2010 bolo ohlásených len niekoľko súdnych konaní.⁴⁴ Existujú štáty EÚ, kde je obchodné tajomstvo súčasťou duševného vlastníctva, no je chránené prostredníctvom nekalej súťaže, zmluvného, pracovného a trestného práva.

V závere pripomíname, že Smernica (EÚ) 2016/943 je smernicou o minimálnej harmonizácii, takže členské štáty majú možnosť, pokiaľ majú záujem, zaviesť širšiu ochranu obchodného tajomstva za predpokladu, že ochranné opatrenia výslovne stanovené v smernici (EÚ) 2016 / 943 sú nepostačujúce, aby sa chránili záujmy tretích strán.

⁴³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva. [cit. 1. 5. 2019] Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0048:SK:HTML>

⁴⁴ Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, zo dňa 22.12.2010 o uplatňovaní smernice 2004/48/ES. eur-lex 2010 [cit. 1. 5. 2019] Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0048:SK:HTML>

1.5.2 Právna úprava know – how v rámci Slovenska

Členským štátom EÚ vyplynula povinnosť Smernicu o ochrane obchodného tajomstva transponovať do vnútroštátnych právnych poriadkov do 9. júna 2018. Platilo to aj pre Slovenskú republiku, ktorá prijala Zákon č. 264/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Novela nadobudla účinnosť od 1. januára 2018 a priniesla okrem iného aj viaceré podstatné zmeny v právnej úprave obchodného tajomstva. Konkrétne išlo o zakotvenie nových pojmov (majiteľ obchodného tajomstva, držiteľ obchodného tajomstva, rušiteľ obchodného tajomstva, tovar porušujúci právo k obchodnému tajomstvu) a rozšírili sa možnosti ochrany obchodného tajomstva.⁴⁵

Obchodný zákonník upravuje podmienky hospodárskej súťaže, nekalej súťaže aj náležitosti obchodného tajomstva.⁴⁶ Ako uvádza Skirkaničová⁴⁷, do 1. 1. 2018 u nás platila právna úprava upravujúca, že proti porušeniu alebo ohrozeniu práva na obchodné tajomstvo prislúcha majiteľovi obchodného tajomstva iba právna ochrana ako pri nekalej súťaži. Zmena nastala k 1. 1. 2018, kedy boli do Obchodného zákonníka zavedené osobitné ustanovenia samostatne sa zaoberajúce právnou ochranou obchodného tajomstva. Naďalej však platí, že na ochranu obchodného tajomstva sa vzťahujú aj prostriedky ochrany proti nekalej súťaži.

V rámci systému práv priemyselného vlastníctva možno know – how ako inú majetkovú hodnotu (§ 118 OZ) zaradiť k predmetom práv obdobných priemyselným právam. Kolkusová⁴⁸ konštatuje, že „v zmysle § 5 Obchodného zákonníka sa podnikom rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. Obchodné tajomstvo tak môžeme vzhľadom na jeho imateriálnu povahu považovať za nehmotnú zložku podnikania, a to spolu s radom ďalších nehmotných práv, ktoré sú s podnikom úzko späté (ochranné známky, patenty, dizajny, know-how a i.).“ Autorka ďalej upozorňuje aj na § 5 OZ a pripomína, že ten uvádza, že k podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty patriace podnikateľovi a slúžiace na prevádzkovanie podniku alebo majú tomuto účelu

⁴⁵ KOLKUSOVÁ, R. 2018. Nové pojmy v právnej úprave obchodného tajomstva. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.paneuropskepravnickelisty.sk/index.php/kolkusova-r/>

⁴⁶ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

⁴⁷ SKIRKANIČOVÁ, S. 2018. Zmeny vo veci obchodného tajomstva podľa novely Obchodného zákonníka od 1. 1. 2018. Verlag Dashöfer. [cit. 28. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.srovpraxi.sk/33/zmeny-vo-veci-obchodneho-tajomstva-podla-novely-obchodneho-zakonnika-od-1-1-2018-uniqueiduchxzASYZNbZPksWr5xNII34VarN4Pw7LFjzSK3EIMo/>

⁴⁸ KUBÍČEK, P. - ŠKRINÁR, A. - NEVOLNÁ, Z. - KOLKUSOVÁ, R. - ĎURICA, M. 2018. *Obchodné právo*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 398 s. ISBN 978-80-7380-731-3.

slúžiť, a tak nemožno pochybovať, že obchodné tajomstvo napĺňa podstatu tejto definície. Know – how v našom právnom poriadku nie je osobitne upravené a jeho ochrana spočíva predovšetkým v jeho utajení. Know – how je častým predmetom rôznych, najmä však občianskoprávných alebo obchodnoprávných záväzkovo-právnych vzťahov. Môže byť aj predmetom vkladu do základného imania obchodných spoločností. Know – how je aj ekonomickou kategóriou, ktorú možno ohodnotiť.

Zmluvy, ktoré súvisia alebo vychádzajú z práva duševného vlastníctva, môžu mať rôznu podobu, môže ísť o licencie, franchising, transfer technológií, prevod a iné, ktoré sa od seba odlišujú v obsahu a cieľoch.⁴⁹

„Právo na ochranu know – how patrí fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá ho získala vlastnou činnosťou, prípadne činnosťou svojich zamestnancov alebo iných osôb, vlastnými prostriedkami (tzv. pôvodný majiteľ know – how)“ a patrí aj osobe, ktorá know – how legálne nadobudla od pôvodného majiteľa (tzv. odvodený majiteľ). Právo na ochranu patrí aj tomu, kto know – how využíva na základe licenčnej zmluvy (oprávnený užívateľ).⁵⁰

Pokiaľ nastane porušenie know-how je možné sa domáhať ochrany, nie len podľa ustanovení Občianskeho zákonníka ako napríklad sprístupnenie alebo porušenie obchodného tajomstva a pod., je možné sa domáhať náprav škody aj podľa trestného zákona aj zákonníka práce. A to napríklad v prípade zamestnávateľa, ktorý sa má právo domáhať u svojho zamestnanca náhrady škody spôsobenej zavinením zo strany zamestnanca a to: porušením povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s know – how alebo obchodným tajomstvom pri porušení mlčanlivosti, konkurenčnej činnosti zamestnanca, ktorý neohlásene vykonáva zárobkovú činnosť zhodnú s predmetom činnosti zamestnávateľa popri pracovnom pomere a bez jeho súhlasu a pod.

Keď sa zamyslíme nad možnosťou riešenia porušenia know-how podľa trestného zákona, z tejto legislatívy vyplýva, že v praxi možno uplatniť celú škálu nástrojov od skutkovej podstaty porušenia predpisov o pravidlách hospodárskej súťaže (porušovanie obchodného tajomstva), porušenie tajomstva dopravovaných správ, porušenie tajomstva listín a iných dokumentov uchovávaných v súkromí, zneužitie informácií v obchodnom styku, porušenie povinnosti pri správe cudzieho majetku, neoprávnený prístup k

⁴⁹ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

⁵⁰ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

počítačovému systému a pod.⁵¹

Každý majiteľ know – how nadobudne ochranu, pokiaľ si niekto neoprávnene privlastní jeho know – how, neoprávnene sa ho zmocní, obchoduje s ním alebo ho využíva vo svoj prospech. „*Pri porušení práv majitele know – how sa použijú právne prostriedky, ktoré budú adekvátne spôsobu zásahu do práv majitele know –how.*“⁵² Know – how môžeme chrániť aj ako obchodné tajomstvo.

1.5.3 Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS)

Ako uvádza Beháňová⁵³ „*právo duševného vlastníctva je upravené rôzne, v závislosti od jurisdikcie toho ktorého štátu. V poslednom období však dochádza k harmonizácii právnych poriadkov jednotlivých štátov aj v tejto oblasti. K harmonizácii dochádza nielen na pôde Európskej únie ale aj prostredníctvom medzinárodných organizácií ako je napr. WTO (World Trade Organization).* K najvýznamnejším patrí Zmluva z roku 1994 o obchodných aspektoch práva duševného vlastníctva.

Významným medzinárodným dokumentom, ktorý sa týka ochrany duševného vlastníctva, teda aj autorského práva je „*Dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva (TRIPS – Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights; ďalej len Dohoda TRIPS)* tvoriaca prílohu 1C Dohody o založení Svetovej obchodnej organizácie (WTO), podpísanej 15. apríla 1994 v Marrákeši (oznámenie MZV SR č. 152/2000 Z.z.) ako výsledok Uruguajského kola GATT. Národná rada SR so záverečným dokumentom vyslovila súhlas svojím uznesením č. 32 z 13. decembra 1994 a prezident SR ho ratifikoval 22. decembra 1994. Dohoda nadobudla platnosť 1. januára 1995.“⁵⁴

Rada EÚ⁵⁵ uvádza, že cieľom Dohody o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva, sú dva hlavné ciele, a to:

⁵¹ Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon. [cit. 31. 5. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>

⁵² VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

⁵³ BEHÁŇOVÁ, M. 2008. Duševné vlastníctvo v globalizovanom svete, Žilina: Fakulta riadenia a informatiky ŽU v Žiline, 2008. [cit. 31. 5. 2019.] Dostupné na internete: https://technodocbox.com/66525585-Cameras_and_Camcorders/Dusevne-vlastnictvo-v-globalizovanom-svete.html

⁵⁴ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

⁵⁵ EÚ. WTO – dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva. [cit. 1. 5. 2019.] Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r11013&from=SK>

- zabezpečiť účinnú a primeranú ochranu práv duševného vlastníctva súvisiacich s obchodom, pričom sa prihliada na rozdiely vnútroštátnych právnych systémov;
- ustanoviť mnohostranné minimálne pravidlá s cieľom pomôcť bojovať proti falšovaniu.

Cieľom dohody TRIPS je prispieť k harmonizácii a podpore duševného vlastníctva, a to na globálnej úrovni, cez ktorú sa snaží zabezpečiť prinajlepšom jej minimálny rozsah ochrany. Ponecháva však slobodu pri zavádzaní rozsiahlejšej ochrany, ktorá používa primeranejšie prostriedky. Základnou myšlienkou Dohody TRIPS je odstránenie prekážok v rámci medzinárodného obchodu za súčasného dodržiavania práv z duševného vlastníctva. „Dohoda TRIPS plne rešpektuje dodržiavanie čl. 1-21 Bernského dohovoru (v znení parížskej revízie z roku 1971), vrátane jeho príloh, s výnimkou čl. 6bis BD o osobnostných právach autora.“⁵⁶ Bernský dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel je medzinárodná zmluva, ktorá bola uzavretá v roku 1886 vo švajčiarskom meste Bern, naposledy revidovaný v roku 1971 v Paríži. Bol prvou legislatívou zaisťujúcou medzinárodný význam autorských práv a zaistila jednotný minimálny základ pre ochranu týchto práv vo všetkých štátoch, ktoré dohodu podpísali. Od roku 1967 sa správou Bernského dohovoru zaoberá Svetová organizácia duševného vlastníctva (World Intellectual Property Organisation).⁵⁷

Sekcia 7 dohody TRIPS sa zameriava na ochranu nezverejnených informácií a v čl. 39 sa hovorí o tom, že pri zabezpečovaní efektívnej ochrany proti nekalej súťaži ustanovenej v čl. 10 Parížskeho dohovoru, budú členovia ochraňovať nezverejnené informácie v súlade s odsekom 2 a údaje predložené vládam alebo vládnym inštitúciám v súlade s odsekom 3.

Ďalej fyzické aj právnické majú možnosť zabrániť, aby informácie, ktoré majú právoplatne vo svojej držbe, boli zverejnené, získané alebo použité inými osobami bez ich súhlasu spôsobom, ktorý je v rozpore s čestnou obchodnou praxou, ak takéto informácie:

- sú tajné v tom zmysle, že nie sú ako celok alebo presná zostava a súhrn jej častí všeobecne známe alebo bežne prístupné osobám v kruhoch, ktoré sa bežne zaoberajú príslušným druhom informácií,
- majú obchodnú hodnotu z dôvodu svojho utajenia a

⁵⁶ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

⁵⁷ STERLING, A. J. L. 2008. World copyright law : protection of authors' works, performances, phonograms, films, video, broadcasts and published editions in national, international and regional law : with a glossary of legal and technical terms, and a reference list of copyright and related rights laws through out the world. 1 ed. London: Sweet & Maxwell, 2008, 1678 s. ISBN 978 184 703 2805.

- osoby, ktoré ich majú právoplatne vo svojej držbe, uskutočnili za daných okolností primerané kroky, aby ich udržali v tajnosti.

Za občanov sa v zmysle TRIPS sa považujú v prípade samostatného colného územia člena WTO tie fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré majú bydlisko alebo reálne priemyselné alebo obchodné sídlo na tomto colnom území. Pokiaľ ide o príslušné právo duševného vlastníctva, budú sa za občanov ostatných členov považovať tie fyzické a právnické osoby, ktoré spĺňajú kritéria spôsobilosti na ochranu ustanovené v Parížskom dohovore (1967), Bernskom dohovore (1971), Rímskom dohovore a Zmluve o duševnom vlastníctve vo vzťahu k integrovaným obvodom, akoby všetci členovia WTO boli členmi týchto dohovorov.⁵⁸

Morin⁵⁹ sa zamýšľa nad dôvodmi pristúpenia jednotlivých skupín štátov k TRIPS a konštatuje, že pri rozvojových štátoch to bolo presvedčenie, že prijatím minimálnych štandardov ochrany duševného vlastníctva stanovených v tejto dohode stanovuje minimálny štandard ochrany duševného vlastníctva, teda členské štáty WTO musia zabezpečiť aspoň takúto ochranu a nemôžu ísť pod stanovenú úroveň. Je však možné poskytnúť vyššiu alebo rozsiahlejšiu úroveň dobrovoľnej ochrany, no podmienkou je, že musí rešpektovať princípy najvyšších výhod a národného zachádzania. V opačnom prípade dôjde k ukončeniu snáh zvyšovať štandard cestou bilaterálnych alebo unilaterálnych opatrení. Rozvinuté štáty podľa spomínaného autora nezdieľali rovnaký názor a TRIPS vnímali ako nedostatočnú, teda ako spomínaný minimálny štandard, ktorý mal svoje nedostatky. Vlády štátov ako USA a EÚ boli podporované predstaviteľmi priemyslu a záujmovými skupinami v prijímaní opatrení za účelom dosiahnutia vyššej úrovne ochrany duševného vlastníctva. Výsledkom bolo, že mnohé rozvojové štáty sa naďalej dostávali do nátlaku vo forme jednostranných opatrení zo strany rozvinutých štátov, pričom tie zas požadovali od rozvojových štátov nielen implementáciu ustanovení a záväzkov vyplývajúcich z dohody TRIPS, ale ich požiadavky neraz stanovený štandard prekračovali, a vyžadovali zavedenie tzv. TRIPS -plus režimu ochrany duševného vlastníctva. Išlo tu o to, že štát aplikuje extenzívnejší štandard ochrany duševného vlastníctva, ako stanovuje dohoda alebo nevyužíva možnosť výnimky.

⁵⁸ VOJČÍK, P. a kol. 2014. Právo duševného vlastníctva, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.

⁵⁹ MORIN, J. F. 2009. Multilateralizing TRIPs-Plus Agreements: Is the US Strategy a Failure? In: *The Journal of World Intellectual Property*, vol. 12, no. 3ú2009, pp. 175–197.

Dohoda TRIPS síce obsahuje prostriedky ochrany práv, avšak smernica o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva s nimi nebola synchronná a stále existovali rozdiely v prostriedkoch dodržiavania práv duševného vlastníctva v jednotlivých členských štátoch. Čo sa týka celkového fungovania vyspelých ekonomík po prijatí TRIPS, Reiterer⁶⁰ uvádza, že EÚ aj USA sa v oblasti ochrany duševného vlastníctva po prijatí TRIPS spoliehali skôr na bilaterálny preferenčný obchod a asociačné dohody. To boli nimi najviac využívané prostriedky na dosiahnutie želaných zmien v globálnom režime ochrany duševného vlastníctva.

1.6 Transfer know-how v medzinárodnom podnikaní

Medzinárodný transfer technológií je jednou z najdôležitejších črt svetového hospodárstva. Ako uvádza Teece⁶¹, dnes je medzinárodný obchod s technológiami prirodzený a dochádza k licencovaniu obchodných tajomstiev a know-how.

Verhulst⁶² (2001, s. 1) konštatuje, že jedným z dôsledkov globalizácie je premiestnenie výroby z technologicky bohatých krajín do krajín s nízkymi nákladmi na prácu.“ Podľa citovaného autora ide o hrozbu pre dodávateľov a výrobcov malých a stredných podnikov v krajinách bohatých na technológie. Z historického a medzinárodného hľadiska sme svedkami dramatického posunu dôležitosti piatich hlavných hnacích síl pridanej hodnoty: technológie, výroby, marketingu, logistiky a podpory. Ako kľúčový faktor sa v tomto procese objavila technológia - vo forme know-how a obchodných tajomstiev.

O tom, aké dôležité je vlastniť technológie a disponovať know-how, sme už písali. V krajinách bohatých na technológie existuje obrovské množstvo know-how, ktoré čaká na využitie. V krajinách, ktoré svoj trh rozvíjajú, naopak existuje obrovský dopyt po know-how. Práve v tomto vidí Correa⁶³ príležitosť, lebo obchod s technológiami by mohol byť

⁶⁰ REITERER, M. 2009. The Doha development agenda of the WTO : possible institutional implications. In: *Progress in Development Studies*, vol. 9, 2009, no. 4, pp. 359–375.

⁶¹ TEECE, D. 2008. The Transfer and Licensing of Know-How and Intellectual Property. *Understanding the Multinational Enterprise in the Modern World*. ISBN 978-981-283-318-1. 2008 [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.worldscientific.com/worldscibooks/10.1142/6146>

⁶² VERHULST, H. 2001. *International Trade in Technology - Licensing of Know-How and Trade Secrets*. 2001 [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.wipo.int/sme/en/documents/trade_technology_fulltext.html

⁶³ CORREA, C. M. 1981. Legal nature and contractual conditions in know-how transactions. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://digitalcommons.law.uga.edu/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1958&context=gjicl>

jednou z odpovedí na meniaci sa svet a uvádza, že „*zmluvný prenos know-how je v súčasnosti jedným z najdôležitejších prostriedkov prenosu technológií pre rozvojové krajiny.*“ Citovaný autor v tejto súvislosti upozorňuje na dôležitosť dohôd a podmienok pre realizáciu transferu know-how.

Prenos technológií a know-how nie je podľa Verhulsta⁶⁴ obmedzený v súčasnosti na technické know-how. Spoločnosti, ktoré chcú zvýšiť svoj podiel na rozvíjajúcich sa trhoch, sa neraz rozhodnú preniesť svoje marketingové stratégie a podporiť know-how na rozvíjajúcich sa trhoch výmenou za podiel na zisku z predaja. Licencovanie know-how môže predstavovať slušný tok príjmov. Know-how môže byť licencované na exkluzívnom alebo nevýhradnom základe, historicky bola väčšina know-how licencovaná v tandeme s patentmi a na nevýhradnom základe. V praxi sa know-how v súčasnosti licencuje vo viacerých oblastiach, je nástrojom príjmov napr. aj univerzít, a neraz sa stáva že univerzity si ponechávajú nevýhradné právo využívať svoje know-how buď na interné výskumné účely alebo na komerčné využitie. Je lepšie uprednostniť skôr „know-how“ ako obchodné tajomstvo, pretože stav obchodného tajomstva vyžaduje, aby poskytovateľ licencie preukázal primerané úsilie na zachovanie tohto tajomstva. Obyčajne hovoríme o nejakej forme duševného vlastníctva a hovoríme napr. o licencovaní softvérov, biotechnologických zlúčenín a pod.

So zverejňovaním a licencovaním know-how či obchodného tajomstva to však nie je jednoduché. Na jednej strane je potrebné preukázať, že niečo hodnotné máte, no nemôže byť zverejnené všetko. Zverejneného však musí byť dost na to, aby druhá strana pochopila hodnotu toho, čo sa ponúka. Je dobré, pokiaľ je možné poskytnúť dostatok informácií o know-how tak, aby potenciálny nadobúdateľ licencie mohol vidieť, že to vyrieši problém, potom bude nadobúdateľ licencie ochotný zaplatiť za to. Licencovanie know-how vyžaduje opatrnosť pri tom, ako ho chrániť. „*Komercializácia know-how prináša aj určité výhody. Niektoré inovácie nie sú patentovateľné, patenty sa ťažko presadzujú a ich platnosť uplynie po 20 rokoch. Všetky tieto otázky sú odstránené know-how licenciou, ktorá dáva zainteresovaným, napríklad aj univerzitám potenciálny tok príjmov.*“⁶⁵

⁶⁴ VERHULST, H. 2001. International Trade in Technology - Licensing of Know-How and Trade Secrets. 2001 [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.wipo.int/sme/en/documents/trade_technology_fulltext.html

⁶⁵ VERHULST, H. 2001. International Trade in Technology - Licensing of Know-How and Trade Secrets. 2001 [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.wipo.int/sme/en/documents/trade_technology_fulltext.html

Práve kvôli tomu, že v praxi sa obchodné tajomstvo a know-how licencujú medzi krajinami, je potrebné poznať všetko týkajúce sa právnej podstaty know-how. Verhulst⁶⁶ konštatuje, že *„pokiaľ ide o prenos know-how a obchodného tajomstva, ktoré sú sotva „patentovateľné“ - ako je to v prípade väčšiny priemyselného know-how - zdá sa, že obe strany, poskytovatelia licencií a nadobúdatelia licencií, sa stále zdráhajú preklenúť mosty. Inštitúcie a vlády majú úlohu uľahčiť tento proces zosúlad'ovania zlepšením „klímy“ práv duševného vlastníctva, najmä v oblasti know-how a obchodného tajomstva.“* Napríklad v Latinskej Amerike je dôležitejšie know-how a iné nepatentované technológie, ako je patentovaná technológia. Dostupné informácie naznačujú, že relatívna dôležitosť nepatentovaných technologických dohôd, ako aj technológií v tejto oblasti je v súčasnosti vyššia ako v roku 2006. Je to kvôli tomu, že podniky v rozvojových krajinách často nedisponujú dostatkom technických zručností a infraštruktúry potrebnej na zavedenie nových procesov a produktov, a tak je transfer technológií v tejto súvislosti spôsobený okolnosťami a možnosťami, ktoré majú. Tak transfer často krát zahŕňa súbor dodávok a služieb vrátane technickej informácie (opis procesu, vzorce, pokyny a pod.), ale aj odbornú pomoc a prípravu v zariadeniach, technickú pomoc, kvalitu kontrolných metód.

Premiestnenie výroby do krajín s nízkymi nákladmi na prácu však na druhej strane konfrontovalo priemysel s bohatými technológiami s ďalším problémom, ktorým bola ochrana know-how. Priame zahraničné investície z priemyselných do rozvojových krajín vytvorili rozšírenie technológií do prijímajúcich ekonomík. Priemyselné odvetvia bohaté na technológie si uvedomujú to, že bez existencie účinného systému duševného vlastníctva v prijímajúcich krajinách môže byť prenesená technológia použitá na súťaženie s nimi. Prax však ukazuje, že väčšina potenciálnych prijímajúcich krajín nemá silné systémy duševného vlastníctva a výsledkom je, že technologicky bohaté odvetvia uprednostňujú, aby ich oddelenia výskumu a vývoja ostali v blízkosti a nesťahujú ich s výrobou, čo má vplyv aj na brzdenie toku technológií prostredníctvom licencií.⁶⁷

V posledných rokoch sa objem a hodnota patentových licencií a know-how rozšírila, čo súvisí so zmenami v spôsoboch inovácie, s globalizáciou a posilnenou konkurenciou na trhu. Aj z hľadiska sociálneho zabezpečenia má licencovanie mnoho potenciálne pozitívnych účinkov. Licencované know-how a patenty prispievajú k šíreniu technológií,

⁶⁶ VERHULST, H. 2001. International Trade in Technology - Licensing of Know-How and Trade Secrets. 2001 [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.wipo.int/sme/en/documents/trade_technology_fulltext.html

⁶⁷ VONORTAS, N. - YUONJUNG. 2004. "Technology Licensing", Patents, innovation and Economic performance. OECD, Paris, 2004. p. 181-199.

uľahčujú vertikálnu špecializáciu a rozdelenie úloh, zabraňuje to duplicite výskumu a vývoja. Výnosy z licencovania následne možno využiť na ďalšie investície do vývoja a výskumu.⁶⁸

1.7 Ochrana know-how v praxi

Najčastejšie dochádza v praxi k úniku know-how najmä cez zamestnancov, a práve preto sa zamestnávateľia snažia znížiť toto riziko zavedením povinností voči nim, a to už či počas trvania pracovného pomeru v spoločnosti alebo po ukončení pracovného pomeru, pričom tieto povinnosti zvyčajne zahŕňajú⁶⁹:

- povinnosť zachovávať mlčanlivosť počas pracovného pomeru a po skončení zamestnania
- nekonkurencia medzi zamestnávateľmi a zamestnancami.

O tomto probléme sa veľa diskutuje, pretože sa stretávame aj s názormi, že takéto povinnosti môžu brániť zamestnancom v hľadaní zamestnania v oblasti, kde sú ich zručnosti najužitočnejšie, preto je podľa Slowinski et al.⁷⁰ nevyhnutné zohľadnenie potreby rovnováhy medzi ochranou know-how a obchodného tajomstva zamestnávateľa a záujmov zamestnancov na využívanie svojich vlastných všeobecných zručností a vedomostí vo svojom povolaní.

Lippoldt et al.⁷¹ a Slowinski et al.⁷² sa jednoznačne zhodujú v názore, že základom ochrany know-how je jeho utajenie a obmedzenie jeho šírenia, pričom kladú dôraz na fyzické aj ostatné formy zabezpečenia, ktorú sú v súčasnosti k dispozícii.

⁶⁸ ZUNIGA, M. P. - GUELLEC, D. 2009. Who licenses our patents and why? Lessons from a business survey. DIRECTORATE FOR SCIENCE, TECHNOLOGY AND INDUSTRY. STI WORKING PAPER 2009/5 Statistical Analysis of Science, Technology and Industry. OECD/OCDE, 2009. 33 s.

⁶⁹ LIPPOLDT, D. C. - SCHULTZ, M. F. 2015. Trade Secrets, Innovation and the WTO. E15 Expert Group on Trade and Innovation. Geneva: World Economic Forum, 2015. 16 s. ISSN 2313-3805. [cit. 8. 6. 2019] Dostupné na internete: <http://e15initiative.org/wp-content/uploads/2015/09/E15-Innovation-LippoldtSchultz-FINAL.pdf>

⁷⁰ SLOWINSKI, G. - HUMMEL, E. - KUMPF, R. 2006. Protecting Know-How And Trade Secrets In Collaborative R&D Relationships, Research-Technology Management, 49:4, 30-38.

⁷¹ LIPPOLDT, D. C. - SCHULTZ, M. F. 2015. Trade Secrets, Innovation and the WTO. E15 Expert Group on Trade and Innovation. Geneva: World Economic Forum, 2015. 16 s. ISSN 2313-3805. [cit. 8. 6. 2019] Dostupné na internete: <http://e15initiative.org/wp-content/uploads/2015/09/E15-Innovation-LippoldtSchultz-FINAL.pdf>

⁷² SLOWINSKI, G. - HUMMEL, E. - KUMPF, R. 2006. Protecting Know-How And Trade Secrets In Collaborative R&D Relationships, Research-Technology Management, 49:4, 30-38

V praxi existujú zásady na ochranu duševného vlastníctva a know-how, ktoré sú vyvážené prostredníctvom právnych doktrín, zákonov a politiky, ktorými sa riadia aj voči zamestnancom po skončení zamestnania a z toho vyplývajúce dohody o mlčanlivosti a nekonkurovaní.

Podľa Weingusta⁷³, ktorý apeluje na to, aby bol chránený podnik a jeho know-how, ale aj práva zamestnancov, „*podstatou normy je, že zamestnanci by mali rešpektovať osobitné obchodné tajomstvo bývalého zamestnávateľa, kým tajomstvo nevstúpi do sféry verejnosti vedomosti prostredníctvom legitímnych prostriedkov. V rovnakom čase, zamestnanci by mali mať možnosť vykonávať svoje všeobecné zručnosti a vedomosti, s možnou výnimkou primeraných ustanovení.*“

1.8 Zmluva o licencovaní know – how

Zmluva o licencovaní know-how v praxi by mala obsahovať tieto náležitosti: ⁷⁴

- Zmluvné strany (kto ju uzatvára a s kým)
- Číslo zmluvy a dátum,
- Definovanie predmetu zmluvy (t.j. poskytnutie licencie na využívanie) a vymedzenie toho, čo konkrétne v podniku know-how predstavuje (dokumenty, výroba a výkresy, normy kvality, strojárstvo a výroba, príručky, procesy výroby, výrobné techniky, špecifikácie testovania a pod.).
- Obsah a rozsah pôsobnosti zmluvy (na čom sa zmluvné strany dohodli, podmienky jednotlivých zmluvných strán, záväzky, čo sa udeje po dátume účinnosti, čo sa musí dodržiavať počas doby účinnosti z oboch strán a pod.),
- Doručenie dokumentácie k licencovaniu know-how a k predmetu zmluvy čo ak sa nedoručí, poškodí, overenie správnosti dokumentácie, overovacie skúšky, čo v prípade negatívnej skúšky overovania know-how – hlavne pri licencovaní know-how),
- Záruka a nároky (záruka jednej strany a nároky druhej strany zmluvy, nároky v prípade nesplnenia, oneskorenia, konkrétne výšky pokút za oneskorenie (napr. v %),

⁷³ WEINGUST, S. 2017. Trade Secrets and Know-How: Unique Valuation Issues. cit. 25. 6. 2019] Dostupné na internete: [https://cdn.ymaws.com/www.lesusacanada.org/resource/collection/75A099C8-A886-4BBD-9918-555D1B778E63/Trade_Secrets_and_Know-](https://cdn.ymaws.com/www.lesusacanada.org/resource/collection/75A099C8-A886-4BBD-9918-555D1B778E63/Trade_Secrets_and_Know-How_Unique_Valuation_Issues_LES_Valuation_&_Pricing_Committee_Apr_13_2017.pdf)

[How_Unique_Valuation_Issues_LES_Valuation_&_Pricing_Committee_Apr_13_2017.pdf](https://cdn.ymaws.com/www.lesusacanada.org/resource/collection/75A099C8-A886-4BBD-9918-555D1B778E63/Trade_Secrets_and_Know-How_Unique_Valuation_Issues_LES_Valuation_&_Pricing_Committee_Apr_13_2017.pdf)

⁷⁴ KNOW-HOW CONTRACT. [cit. 25. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.americanpiledriving.com/pdfs/diesels/semwagreement.pdf>

- Cena za licencovanie know-how, ktorú jedna strany poskytne druhej alebo za porušenie know-how.
- Platobné podmienky (číslo účtu, banka, mena, v ktorej bude cena vyplatená),
- Porušenie dôvernosti a zodpovednosť strán zmluvy
- Dane a povinnosti (dane a clá v súčinnosti s legislatívou),
- Vyššia sila – vplyv počasia, katastrof a incidentov, ktoré nemohli strany predpokladať a ovplyvniť a ovplyvnili priebeh a vykonanie licencovania či ochrany know-how na základe podpísanej zmluvy – za čo strany nenesú zodpovednosť, kto je zodpovedný, rozhodca, overovateľ pri rozhodnutiach, kto bude pri sporoch viesť priateľské rokovania, mediáciu, zmier, ak sa dve strany nedohodnú, kto bude tretí – rozhodca, mediátor.
- Periodické stretnutia strán (ak sú potrebné),
- Distribúcia,
- Účinnosť, ukončenie platnosti, rôzne,
- Ďalšie rokovania – ako budú ďalej prebiehať v prípade neporušovania zmluvy o budúcej spolupráce, predĺžení zmluvy, prednostnom práve na ďalšie licencovanie a pod.

2 Cieľ a metodika práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je na základe teoretického vymedzenia problematiky know-how a jej legislatívnej úpravy v rámci WTO, Európskej únie aj Slovenskej republiky skúmať význam a možné spôsoby ochrany know –how v medzinárodnom podnikaní. Na základe stanoveného hlavného cieľa diplomovej práce sme si vytýčili niekoľko parciálnych cieľov:

1. skúmať vývoj problematiky know – how v historickom kontexte,
2. vymedziť know – how, jeho hlavné druhy a spojitosť medzi know – how a obchodným tajomstvom,
3. skúmať právnu úpravu know – how na úrovni Slovenska, EÚ a WTO,
4. aplikovať teoretické poznatky o know – how v prípade konkrétnej, nami vybranej medzinárodnej spoločnosti s ohľadom na spôsob ochrany know – how zo strany zamestnávateľa vo vzťahu k zamestnancom a vyhodnotenie dôležitosti tejto ochrany.

2.1 Metodika práce a metódy skúmania

V práci bola v rámci teoretického rozpracovania využitá hlavne literárna metóda, vychádzali sme hlavne zo štúdia odbornej knižnej a časopiseckej literatúry od našich aj zahraničných autorov, z internetových zdrojov, legislatívy Európskej únie aj Slovenskej republiky. Tiež sme vychádzali z údajov, Etického kódexu vybranej spoločnosti, z jej vnútorných smerníc, nariadení a dokumentov. Ďalej boli využité logické metódy a abstrakcia. Analýza poslúžila k rozdeleniu celku na časti, na základe ktorých sme skúmali relevantné parciálne skutočnosti. Syntézou sme následne spájali čiastkové závery do celkového záveru. Pomocou indukcie sme z viacerých čiastkových súdov odvodili všeobecné závery. Dedukcia nám pomohla pri interpretovaní dokumentov. V praktickej časti bola využitá aj komparácia a zovšeobecnenie – generalizácia a boli vyvedené závery. Na začiatku bolo potrebné vytýčiť hlavný cieľ, ktorým sa bude diplomová práca zaoberať. Na základe určenia si smeru diplomovej práce bolo potrebné zozbierať relevantné informácie a podklady, vďaka ktorým sme si mohli určiť čiastkové ciele, o ktorých pojednávame v diplomovej práci, k čomu nám pomohli poskytnuté dokumenty od vybranej spoločnosti. Potrebné informácie sme čerpali z rôznych knižných a internetových zdrojov, zbierok a legislatívy.

V prvej časti sa venujeme teoretickým poznatkom o know – how a obchodnom tajomstve. Približujeme historický vývoj, vymedzenie, členenie, charakteristické znaky know – how a obchodného tajomstva. Rozdiel medzi týmito pojmami ich právnu úpravu a ochranu, a tak tiež aj transfer know - how. Využili sme na to metódy dedukcie konkretizácie a syntézy.

V druhej časti sa venujeme konkrétnemu použitiu a zabezpečeniu ochrany know – how v rámci spoločnosti, ktorú sme si vybrali. Zdroje k týmto informáciám nám boli poskytnuté priamo zamestnancom danej spoločnosti. Súčasťou praktickej časti je aj vyhodnotenie poznatkov na základe získaných dokumentov a spôsobu ochrany know – how. V praktickej časti sme vybrali najrelevantnejšie dokumenty, ktoré sa používajú priamo v praxi spoločnosťou a na základe analýzy týchto dokumentov sme dosiahli obraz o ochrane know – how v danej spoločnosti. V praktickej časti sme sa rozhodli použiť štruktúrované interview. Otázky a ich poradie je pri štruktúrovanom interview vopred stanovené. Výhodou interview je získanie informácií za kratší čas, informácie môžeme kvantitatívne hodnotiť a kategorizovať. Má jednoduché zaznamenávanie a vyhodnocovanie odpovedí pri zatvorených otázkach. Nevýhodou je, že v priebehu interview nemožno flexibilne reagovať a klásť doplňujúce otázky.⁷⁵ Pomocou syntézy sme schopný navrhnúť zlepšenie v danej problematike alebo navrhnúť, akým spôsobom by sa dalo pomôcť pri ochrane know – how a obchodného tajomstva.

⁷⁵ E – metodologia [cit. 2. 7. 2019] Dostupné na internete: <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/index.php/kapitoly/interview/klasifikacia.php?id=i14p1>

3 Výsledky a diskusia

Už v rámci teoretického rozpracovania sme poukazovali na to, že spoločnosti sa v snahe byť konkurencieschopnými a ziskovými, snažia chrániť dôverné informácie a svoje know-how pred ich únikom či zneužitím. V tejto kapitole práce sa zameriame na priblíženie, ako svoje dôverné informácie a know-how využíva medzinárodná spoločnosť, pôsobiaca aj na Slovensku, a zároveň ako zabezpečuje, aby jej know – how neoprávnene využívali iné subjekty, predovšetkým konkurencia.

3.1 Charakteristika vybranej medzinárodne pôsobiacej spoločnosti

Spoločnosť vybraná na účely spracovania praktickej časti diplomovej práce je medzinárodná spoločnosť, ktorá pôsobí v automobilovom priemysle. Materská spoločnosť sídli v Stuttgarte v Nemecku, pričom patrí do medzinárodného holdingu, ktorý má právnu formu Európskej spoločnosti (SE). Dcérske spoločnosti má v Schwazenbergu v Nemecku a v Dubnici nad Váhom na Slovensku.

Holdingová spoločnosť sa zaoberá výrobou luxusných, športových a supersportových automobilov. Holdingová spoločnosť vlastní 52,2% Volkswagenu, popredného svetového výrobcu automobilov. Pod Volkswagen patria značky Audi, SEAT, ŠKODA, Bentley, Bugatti, Lamborghini, Porsche, Ducati, úžitkové vozidlá Volkswagen, Scania a MUŽ. Skupina tiež ponúka finančné služby (financovanie predaja, poistenie atď.). Holdingová spoločnosť tiež vlastní 99,9% podiel v PTV Group (vývoj mobilných riešení), 11,8% v Inrix (vývoj mobilných aplikačných riešení pre cestnú premávku, Spojené štáty) a v spoločnostiach Markforged a Seurat (vývoj tlačových riešení). Holdingová spoločnosť „dosiahla v roku 2017 zisk pred zdanením viac ako 4,22 miliárd eur. Čo predstavuje viac ako 4,82 miliardy USD. Pri prepočte to v priemere predstavuje takmer 153 USD na jednu sekundu. Viac ako \$ 9 176 na minútu, takmer 550 595 dolárov na hodinu, viac ako 13,2 milióna dolárov na deň a takmer 92,8 milióna dolárov na týždeň.“⁷⁶

Ako sa uvádza vo Výročnej správe a Správe o udržateľnosti, ktorá sa zhoduje s vyhlásením jej ročných výsledkov, hospodárske, ekologické a sociálne faktory sú vo

⁷⁶IM, J. 2018. This is how much profit Porsche averages a day. [cit. 15. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.cnbc.com/2018/11/08/how-much-profit-before-taxes-porsche-averaged-a-day-in-2017.html>

vybranej spoločnosti neoddeliteľne spojené. S týmto vedomím spoločnosť spojila svoje klasické finančné výkazníctvo s informáciami o udržateľnosti. Pokiaľ ide o príjmy, dosiahla v roku 2017 tržby celkovo 23,49 miliárd eur, čo je viac ako 26,85 miliárd USD. To znamená v priemere takmer 73,6 milióna dolárov denne. Holdingová spoločnosť je na štvrtom mieste v zisku pred zdanením medzi Mercedes-Benz, Ford, Hyundai, Renault, Subaru, Toyota, Bentley, Volkswagen, Škoda, Jaguar Land Rover, SEAT, Ferrari a Aston Martin. Toyota je prvá, Mercedes-Benz na druhom mieste a Ford tretí.⁷⁷

Hospodársky vývoj spoločnosti Volkswagen AG mal v roku 2018 zásadný vplyv na holdingovú spoločnosť. Zisk holdingu v tomto roku vzrástol na 3,5 mld. EUR vo fiškálnom roku 2018, čo predstavuje 6-percentný nárast oproti predchádzajúcemu roku vo výške 3,3 mld. EUR. Výsledok je výrazne ovplyvnený výsledkom investície zaúčtovanej vo vlastnom imaní spoločnosti Volkswagen AG.⁷⁸ To predstavuje 3,6 mld. EUR v porovnaní s 3,4 mld. EUR v predchádzajúcom roku. Peňažné toky z prevádzkových činností dosiahli v roku 2018 výšku 558 mil. EUR a medziročne vzrástli o 308 mil. Tento peňažný prílev berie do úvahy najmä výplatu dividend vo výške 601 mil. EUR od spoločnosti Volkswagen AG. Peňažné toky vo výške 43 mil. EUR sa pripisujú najmä prevádzkovým nákladom. Peňažné toky z investičnej činnosti na rok 2018 boli vo veľkej miere ovplyvnené akvizíciou ďalších kmeňových akcií Volkswagenu vo výške 86 mil. EUR. Holdingová spoločnosť sa považuje za dlhodobého akcionára spoločnosti Volkswagen AG. Keďže toto je hlavná investícia, financie spoločnosti a tiež jej cena akcií sú silne ovplyvnené vývojom koncernu Volkswagen.⁷⁹

Materská spoločnosť, ktorá ako už bolo spomenuté sídli v Stuttgarte, bola založená v roku 1931. Materská spoločnosť sa môže pýšiť viac ako 100 ročnou tradíciou. Vychádza z tradície spracovania kovov, v roku 1898 bola založená pôvodná spoločnosť. Z remeselného podniku sa postupne vypracovala na vedúcu spoločnosť, ktorá sa stala známa aj v zahraničí, v oblasti vývoja strojových a tvárniach nástrojov pre automobilový priemysel. Táto

⁷⁷Porsche Inter Auto Slovakia spol. s r.o. [cit. 15. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://newsroom.porsche.com/en/annual-sustainability-report-2018.html>

⁷⁸PÖTSCH, H. D. 2019. Annual press and analyst conference on 19 March 2019 in Stuttgart, 2019, p. 4. [cit. 17. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.porsche-se.com/fileadmin/downloads/investorrelations/events_and_presentations/financialpressconference-2019/Speech_HPoetsch_English.pdf

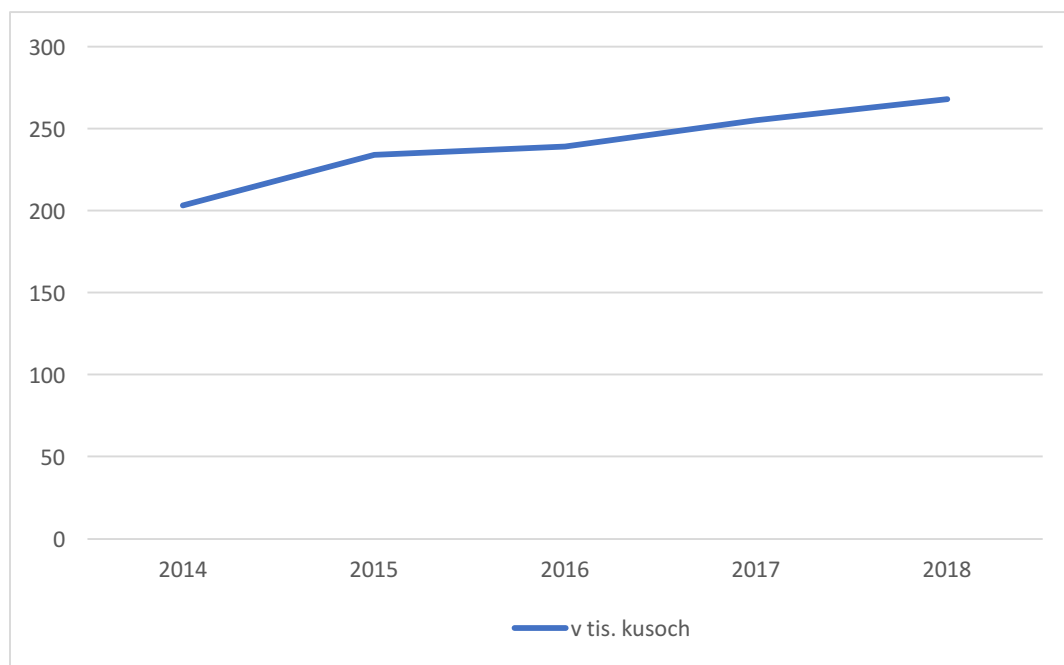
⁷⁹IM, J. 2018. This is how much profit Porsche averages a day. [cit. 15. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.cnbc.com/2018/11/08/how-much-profit-before-taxes-porsche-averaged-a-day-in-2017.html>

spoločnosť má hlavnú dcérsku spoločnosť, ktorá zodpovedá za vlastnú výrobu automobilov. Dcérska spoločnosť je v 100 % vlastníctve materskej spoločnosti.⁸⁰

Dcérska spoločnosť sídli v Schwarzenbergu v Nemecku a sestra dcéry sídli na Slovensku v Dubnici nad Váhom. Slovenská spoločnosť sa zaoberá výrobou lisovacieho náradia pre automobilový priemysel a výrobou podskupín súčiastok a lisovacích zariadení pre automobilový priemysel.

V nasledujúcich grafoch znázorňujeme produkciu materskej spoločnosti, počet zamestnancov a zisk pred zdanením.

Graf 1: Vývoj produkcie automobilov v materskej spoločnosti

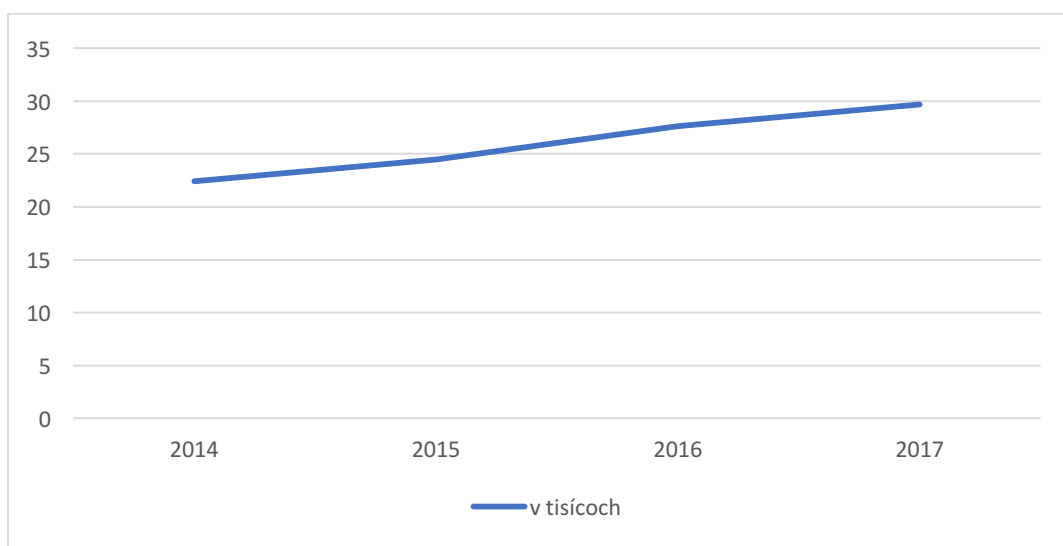

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://newsroom.porsche.com/en/annual-sustainability-report-2018/performance/brief-overview-fy-2018-17172.html>

V grafe č. 1 môžeme vidieť stúpajúcu tendenciu produkcie automobilov v materskej spoločnosti za posledné 4 roky, kde produkcia vzrástla o necelých 15 %.

⁸⁰ Porsche Werkzeugbau s.r.o., [cit. 2. 7. 2019] Dostupné na internete: <http://www.porsche-werkzeugbau.com/pwb/sk/company/>

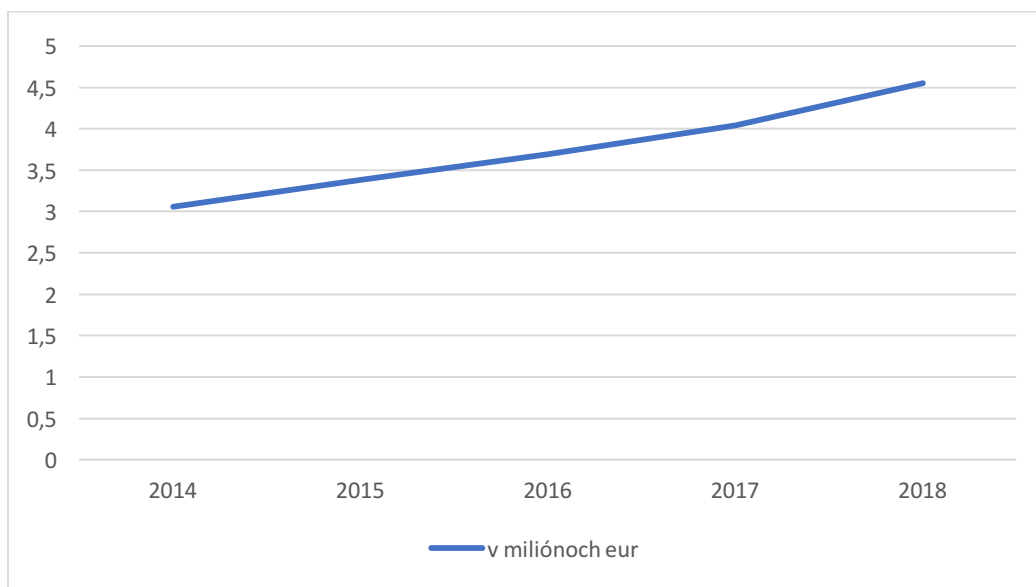
Graf 2: Vývoj počtu zamestnancov materskej spoločnosti

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://newsroom.porsche.com/en/annual-sustainability-report-2018/performance/brief-overview-fy-2018-17172.html>

Graf č. 2 ukazuje o koľko zamestnancov materská spoločnosť navýšila v rokoch 2014 až 2018.

Graf 3: Rast zisku pred zdanením materskej spoločnosti

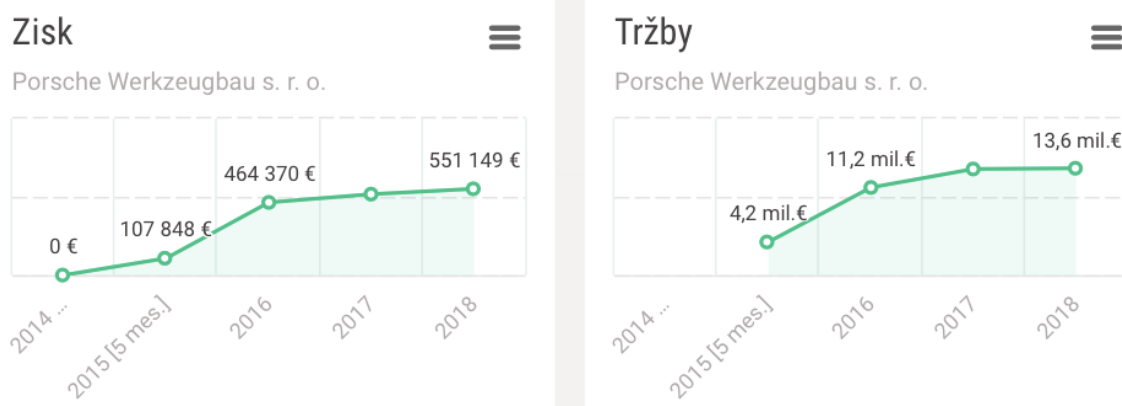
Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://newsroom.porsche.com/en/annual-sustainability-report-2018/performance/brief-overview-fy-2018-17172.html>

V grafe č. 3 môžeme vidieť rastúci zisk pred zdanením materskej spoločnosti v rokoch 2014 až 2018.

V súčasnosti spoločnosť vyrába modely športových automobilov, a to nasledovane: od materskej spoločnosti dostane dcérska spoločnosť zákazku na výrobu daných častí strojov alebo podskupín priamo do automobilového priemyslu. Vždy sa jedná o zákazky na daný projekt, ktorý sa práve vyvíja a neskôr nabieha do sériovej produkcie. Do sériovej produkcie následne v materskej spoločnosti nabieha celé auto, ako ho môžeme vidieť už v predajni. Dcérska spoločnosť do tohto finálneho produktu osobne prispieva výrobou podskupín, alebo výrobou lisovacieho náradia pre lisovňu pod tou istou jedinou značkou.

Spoločnosť so sídlom v Dubnici nad Váhom má právnu formu s. r. o. Pracuje v nej 170 zamestnancov. V roku 2018 zvýšila zisk o 7% na 551 149 € a tržby jej narástli na 13,65 mil. €⁸¹

Obrázok 1: Tržby a zisk spoločnosti pôsobiacej na Slovensku v rokoch 2014 - 2018

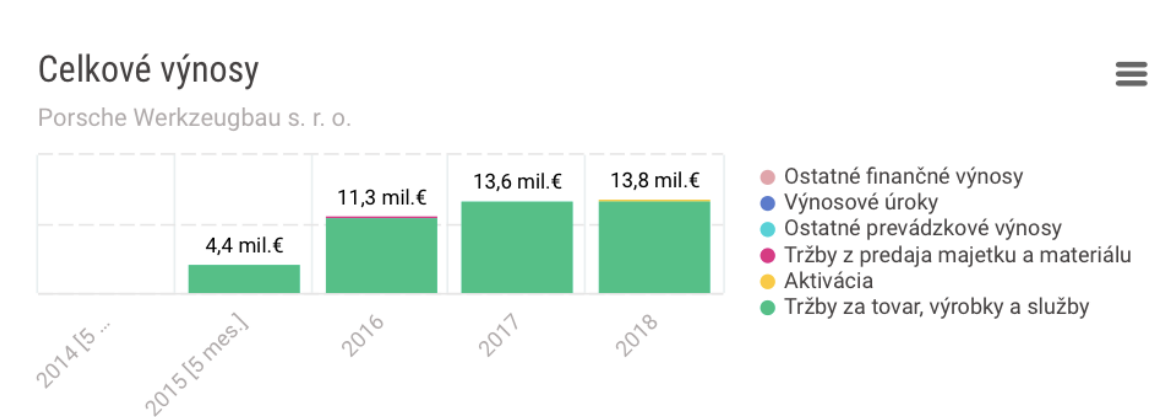

Zdroj: <https://www.finstat.sk/31362788>

Z údajov, ktoré vidíme na obrázku 1 vyplýva, že tržby spoločnosti majú od roku 2016 stále mierne stúpajúcu tendenciu a zisk mal v roku 2015 až 2016 výrazný nárast, od roku 2016 je v miernej stúpajúcej tendencii.

⁸¹ Porsche Werkzeugbau GmbH, spol. s r.o. [cit. 20. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://finstat.sk/47258152>

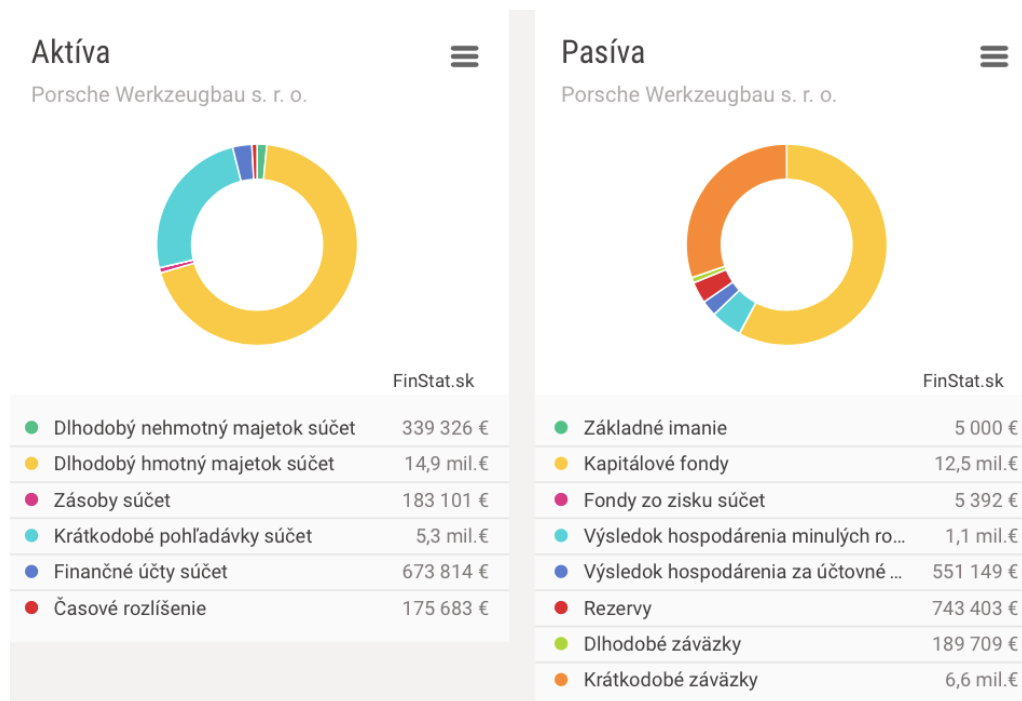
Obrázok 2 znázorňuje celkové výnosy spoločnosti pôsobiacej na Slovensku

Zdroj: <https://www.finstat.sk/31362788>

Z obrázku 2 vyplýva, že najvyššie výnosy spoločnosti sú tržby za tovar, výrobky a služby. Ďalej nasledujú ostatné prevádzkové výnosy. Je to pochopiteľné, keďže vybraná spoločnosť má skúsenosti a odborné znalosti v oblasti automobilového priemyslu, ktoré sú zákazníkmi oceňované.

Obrázok 3: Aktíva a pasíva spoločnosti pôsobiacej na Slovensku

Zdroj: <https://www.finstat.sk/31362788>

Na obrázku č. 3 môžeme vidieť aktíva spoločnosti, ktoré vo veľkej miere hlavne predstavujú hlavne dlhodobý hmotný majetok a súčet krátkodobých pohľadávok. Najväčšiu časť pasív tvoria kapitálové fondy a krátkodobé záväzky.

3.2 Význam etického kódexu spoločnosti pre ochranu know – how

Jedným z rozhodujúcich faktorov úspechu spoločnosti je, že všetci zamestnanci vrátane členov predstavenstva a manažérov musia konať čestne a bezúhonne a etickým spôsobom. Cieľom je byť zodpovedný voči spoločnosti a chrániť jej povesť a povesť jej značiek. Spoločnosť si zakladá na týchto pravidlách:

- Členovia predstavenstva a manažéri sú vzormi a musia predchádzať nedodržiavaniu pravidiel v spoločnosti,
- Všetci zamestnanci musia dodržiavať zákon, musia si byť vedomí svojej sociálnej zodpovednosti, pričom zodpovednosť spoločnosti vedie k nasledujúcim zásadám: dodržiavanie ľudských práv, rovnosť príležitostí a rovnaké zaobchádzanie, rešpektovanie spolupráce v duchu partnerstva, rozmanitosti a tolerancie.⁸²
- Spoločnosť vníma ako jeden z hlavných záujmov chrániť zdravie a bezpečnosť každého zamestnanca, pričom princíp ochrany a bezpečnosti sa vzťahuje aj na údaje o zamestnancoch a zákazníkoch, ako aj na špecifiká spoločnosti a ich majetky,
- Dôležitá je ochrana životného prostredia - poslaním spoločnosti je byť globálnym poskytovateľom udržateľnej a individuálnej mobility. Pri presadzovaní tohto záväzku si spoločnosť uvedomuje svoju osobitnú zodpovednosť voči životnému prostrediu.
- Spoločnosť poskytuje dary (príspevky na dobrovoľnej báze) a poskytuje sponzorské prostriedky s cieľom dosiahnuť pozitívny vplyv z hľadiska svojej povesti a vnímania verejnosti.
- V oblasti komunikácie a marketingu spoločnosť presadzuje presvedčenie, že je dôležité jasne a otvorene komunikovať so zamestnancami, obchodnými partnermi, akcionármi, investormi, médiami a ďalšími zainteresovanými stranami pomocou čestných a zákonných prostriedkov. Všetci zamestnanci nesú zodpovednosť za dodržiavanie interných komunikačných pravidiel.

⁸² PORSCHE HOLDING. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.porsche-holding.com/en/company/company-profile/profile>

- Spoločnosť si uvedomuje, že politika a legislatíva majú vplyv na ekonomický rámec pre podnikové procesy. Politické lobovanie vykonáva centrálne v súlade so zásadami otvorenosti a zodpovednosti. Jej interakcia s politickými stranami a záujmovými skupinami je založená na princípe neutrality, a tak neoprávnené ovplyvňovanie tvorcov politiky a vlády nie je dovolené.⁸³
- Spoločnosť má tiež pravidlá týkajúce sa preberania darov, prijímania pohostinnosti a pozvánok v obchodných vzťahoch- musia byť v rozumnom rozsahu a nie v rozpore s právnymi predpismi. Nemôžu byť zneužívané na ovplyvňovanie tretích strán, ani s osobami, ktoré môžu byť obvinené z trestných činov. Pri preberaní darčiekov tiež nemôže dôjsť ku konfliktom záujmov, tiež hodnota daru, ktorý zamestnanec preberie, by nemala prekročiť hodnotu uvedenú v príslušných interných smerniciach o daroch.
- Ďalším z pravidiel je zákaz korupcie. Spoločnosť vníma korupciu ako vážny problém v komerčnom obchode, lebo „*vytvára rozhodnutia založené na nesprávnych dôvodoch a zabraňuje pokroku a inováciám, ako aj naruša hospodársku súťaž a poškodzuje spoločnosť. Korupcia je zakázaná.*“⁸⁴ Ako uvádza spoločnosť, spoločnosť môže dostať pokutu a sankcie zo strany trestného práva pre dotknutých zamestnancov a keďže obchodná taktika a kvalita produktov a služieb spoločnosti je jej kľúčovým úspechom, absolútne netoleruje korupciu. Pokiaľ aj zamestnanec dostane akékoľvek tipy týkajúce sa korupcie, okamžite musí informovať jeden z kontaktov, ktoré sú za týmto účelom vo vnútorných smerniciach uvedené.
- Spolupráca s úradníkmi a politikmi – spoločnosť z nich neťaží a neplatí úradníkom žiadne sumy na zrýchlenie rutinných administratívnych úkonov.
- Zákaz prania špinavých peňazí a financovania terorizmu – spoločnosť si dôkladne overuje identitu zákazníkov, obchodných partnerov a iných tretích strán, s ktorými chce obchodovať. Je pre ňu podstatné, aby obchodovala výlučne s renomovanými partnermi, ktorí operujú v súlade s právnymi predpismi.
- Účtovníctvo a finančné výkazníctvo je veľmi dôležité, spoločnosť sa snaží budovať a udržiavať dôveru širokej verejnosti, jej akcionárov a zmluvných partnerov len prostredníctvom náležitého účtovníctva a správneho finančného výkazníctva. Uvedomuje si, že akékoľvek nezrovnalosti môžu mať vážne dôsledky pre

⁸³ PORSCHE HOLDING. 2017. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.porsche-holding.com/en/company/compliance/principles>

⁸⁴ PORSCHE. 2017. Code of Conduct. 2017 [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://files1.porsche.com>

spoločnosť, aj pre zodpovedných. Pravidelne sú zverejňované periodické účtovné závierky v súlade s národnými a medzinárodnými účtovnými predpismi.

- Spoločnosť kladie dôraz na dodržiavanie daní a ciel, na nariadenia týkajúce sa externého obchodu, daňového a colného práva. Zakladá si na poznaní skutočností, že akékoľvek nezrovnalosti môžu spôsobiť značné finančné škody spoločnosti, čo má vážne dôsledky aj na dobré meno.

V súvislosti s dôvernými informáciami a ochranou know-how spoločnosť chráni svoje meno a podnikanie pred zneužitím informácií a pred stratou zákazníkov a zisku z podnikania vo viacerých oblastiach. Okrem niektorých vyššie spomenutých (zákaz korupcie a pod.) ide najmä o:

- a) Zhodu a bezpečnosť výrobkov,
- b) Bezpečnosť a ochranu informácií, know-how a duševného vlastníctva,
- c) Oblasť informačných technológií a ich zabezpečenia pred zneužitím,
- d) Ochrana údajov a súkromia,
- e) Zákaz obchodovania zasvätených osôb,
- f) Spravodlivá a slobodná hospodárska súťaž.

Integrita, transparentnosť a spravodlivosť sú kľúčom k vytváraniu dôveryhodnosti a dôvery v obchodnú prax. Preto spoločnosť systematicky implementuje svoj právny rámec, vnútropodnikové smernice a firemné hodnoty, a tým, že ich komunikuje jasne.

V ďalšom texte sa venujeme len tým častiam etického kódexu, ktoré súvisia s know – how spoločnosti a jeho ochranou.

b) Bezpečnosť a ochrana informácií, know-how a duševného vlastníctva – spoločnosť je držiteľom medzinárodne chránených patentov a má okrem technických znalostí aj rozsiahle obchodné tajomstvá. „*Tieto znalosti sú základom nášho obchodného úspechu. Neoprávnený prenos takýchto poznatkov môže viesť k extrémne vysokým stratám pre spoločnosť a dôsledkom vyplývajúcim z pracovného, občianskeho a trestného práva pre dotknutého zamestnanca. Sme si vedomí hodnoty know-how spoločnosti a chránime ju.*“⁸⁵ Spoločnosť tiež kladie dôraz na rešpektovanie duševného vlastníctva konkurentov, obchodných partnerov a iných tretích strán. V snahe ochrany dôverných informácií a know-how sa v

⁸⁵ PORSCHE. 2017. Code of Conduct., s. 56. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://files1.porsche.com>

rámci spoločnosti so všetkými informáciami zaobchádza opatrne a nezverejňuje sa neoprávneným osobám. Keďže ide o prestížnu značku, ktorá neustále napreduje a investuje do výskumu a technológií, dbá sa na to, aby bola osobitná pozornosť venovaná informáciám súvisiacim s technickým know-how, patentmi a obchodom a obchodnými tajomstvami.

c) Informačné technológie (IT) a elektronické spracovanie dát (EDP) sa stali neoddeliteľnou súčasťou každodenného života vybranej medzinárodnej spoločnosti a sú chránené, nakoľko reálne zahŕňajú mnohé riziká, predovšetkým riziká poškodenia spracovania údajov v dôsledku škodlivého softvéru (vírusy), straty programových chýb programu dueto a zneužitia údajov (kvôli hackerom). Všetci zamestnanci sú oboznámení s príslušnými bezpečnostnými predpismi IT a musia dodržiavať pravidlá, nemôžu viesť nešifrovanú výmenu dát (napr. e-mailom alebo USB kľúčom), nakoľko nie je bezpečným prostriedkom komunikácie. Konkrétne riešenie na ochranu dôverných informácií v spoločnosti, od know-how až po špecifické obchodné a technické znalosti je veľmi dôležité a pochopiteľne, spadá pod ochranu a len všeobecnú, či obmedzenú možnosť informovania verejnosti. Je totiž pochopiteľné, že spoločnosti, ktoré robia inovácie a rozvíjajú technológie, často rozvíjajú know-how v rôznych oblastiach, potenciálne veľkého významu. Preto aj vybraná medzinárodná spoločnosť vie, že je nevyhnutné chrániť dôverné informácie spoločnosti, zabrániť konkurentom v krádeži know-how, aby neboli ohrozené jeho obchodné výhody.⁸⁶

d) V prípade ochrany osobných údajov existujú osobitné zákonné pravidlá na ochranu súkromia - spravovanie, uchovávanie, spracovanie a iné používanie osobných údajov si vyžaduje súhlas dotknutej osoby, zmluvného dojednania alebo iného právneho základu a tohto sa drží aj spoločnosť, ktorá chráni osobné údaje zamestnancov, bývalých zamestnancov, zákazníkov, dodávateľov a iných dotknutých strán. „Všetky komponenty na spracovanie údajov musia byť zabezpečené takým spôsobom, aby bola zaručená dôvernosť, integrita, dostupnosť, overiteľnosť a spoľahlivosť takýchto citlivých údajov a aby sa zabránilo neoprávnenému vnútornému prístupu.“⁸⁷

e) „Zákaz obchodovania zasvätených osôb zakazuje používanie alebo zverejňovanie dôverných informácií pri obchodovaní s akciami, inými cennými papiermi alebo finančnými

⁸⁶PORSCHE. 2014. Code of Conduct. Porsche Holding GmbH Corporate Law, Compliance & Risk Management. [cit. 2. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.porshecroatia.hr/files/code_of_conduct_of_porsche_holding_EN.pdf

⁸⁷ PORSCHE. 2017. Code of Conduct., s. 55. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://files1/porsche.com>

nástrojmi.“⁸⁸ Spoločnosť sa tak chráni, aby nedochádzalo k nezákonnému zverejňovaniu dôverných informácií. Má presne stanovené, ktoré informácie, ak by boli verejné, by mohli mať významný vplyv na cenu príslušného cenného papiera alebo negatívne ovplyvniť iný finančný nástroj. Spoločnosť netoleruje žiadne obchodovanie s využitím dôverných informácií. V tomto smere sú jeho zamestnanci poučení a zmluvne zaviazaní mlčanlivosťou, k informáciám sa tiež dostávajú podľa toho, na akej pozícii v spoločnosti pôsobia. Poznatky týkajúce sa projektov a procesov, ktoré sa týkajú dôverných informácií, môžu byť využívané len interne v súlade s príslušnými vnútropodnikovými pravidlami a tieto informácie nesmú byť prezradené žiadnej externej strane vrátane rodinných príslušníkov zamestnancov (napr. manžela/manželky). Pokiaľ majú zamestnanci spoločnosti prístup k dôverným informáciám, na základe týchto informácií nekupujú ani nepredávajú žiadne cenné papiere ani finančné nástroje - toto sa netýka len obchodovania s akciami kótovaných spoločností, ale aj obchodovania s cennými papiermi alebo finančnými nástrojmi všeobecne. Dôraz sa kladie na uchovávanie dôverných informácií, ktoré sa zamestnanec dozvedel pri výkone práce pre túto značku a spoločnosť. Spoločnosť sa zapája aktívne do vývoja inovatívnej technológie.

3.3 Opatrenia pre ochranu know – how v spoločnosti

Ochrana know-how a obchodného tajomstva je témou, ktorá je vždy aktuálna a diskutovaná. Svedčí o tom už naše tvrdenie z teoretického rozpracovania problematiky, kde sme poukazovali na to, že bolo potrebné pri súčasnom otvorenom trhu a veľkej konkurencii potrebné medzinárodne upraviť legislatívu tak, aby smerovala k harmonizácii a ochrane obchodu. Stotožňuje sa s tým aj Lippoldt⁸⁹, ktorý konštatuje, že obchodné tajomstvo vo všeobecnosti pokrýva tri kategórie informácií, pričom my ich uvádzame, nakoľko takto možno rozdeliť a popísať aj ochranu v rámci našej spoločnosti, a to:

- technické informácie – informácie o priemyselných procesoch, plánoch a pod.

⁸⁸ PORSCHE. 2017. Code of Conduct., s. 48. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://files1.porsche.com>

⁸⁹ LIPPOLDT, D. C. - SCHULTZ, M. F. 2015. Trade Secrets, Innovation and the WTO. E15 Expert Group on Trade and Innovation. Geneva: World Economic Forum, 2015. 16 s. ISSN 2313-3805. [cit. 8. 6. 2019] Dostupné na internete: <http://e15initiative.org/wp-content/uploads/2015/09/E15-Innovation-LippoldtSchultz-FINAL.pdf>

- dôverné informácie o podnikaní – zoznamy zákazníkov, finančné informácie, obchodné plány, informácie o prevádzke podniku.
- Know-how - zahŕňa informácie o metódach, krokoch a procesoch.

Zákony o obchodnom tajomstve tak zabezpečujú plody spoločnosti

Aj z Dohody o TRIPS⁹⁰ vyplýva, že spoločnosť je chránená poskytovaním výhradného práva informácie, ktoré vyvinula. Jednotlivé krajiny preto upravili svoju legislatívu tak, aby bola v rámci krajín EÚ čo najpodobnejšia a aby vychádzala zo spoločného legislatívneho základu.

Konkrétne opatrenia pre ochranu know-how v spoločnosti zahŕňajú nasledovné kroky, ktoré z dokumentov spoločnosti rozdelíme podľa členenia na oblasti podľa Lauckého:⁹¹

Režimová ochrana - tu spoločnosť chráni svoje obchodné tajomstvo a know-how v súlade s legislatívou (tá vymedzuje zákony, prostriedky, ktoré sú k dispozícii). Vybraná medzinárodná spoločnosť má svoje podmienky organizačne usporiadané tak, aby organizačné, administratívne aj usporiadanie hierarchie a vzťahov zamestnancov, ich činností a vlastné procesy v oblasti výkonu a riadenia boli kompatibilné a fungovali čo najharmonickejšie. Súčasťou celého usporiadania je aj množstvo ochranných opatrení. Tieto opatrenia sú riadené so zameraním na:

- zamestnancov v spoločnosti
- ľudí, ktorí prichádzajú zvonku
- kontroly informácií vnútri spoločnosti (ochrana osobných údajov, spisov, zložiek a pod.).

My pripomíname, že v rámci vybranej medzinárodnej spoločnosti sú všetky potrebné zásady zapracované do organizačných dokumentov a v rámci interných noriem spoločnosti.⁹² Spoločnosť má tiež spisovú službu ako nástroj riešenia agendy (je to systém, ktorý zjednocuje pracovné postupy, reagujúci na zmeny – obsahuje spisový plán, registráciu, smernice a predpisy spoločnosti). V rámci tejto ochrany vybraná medzinárodná spoločnosť jasne definuje, ktoré informácie sú dôverné a tajné. Tiež je určené, v rámci ktorých priestorov sa tajné informácie a dokumenty uchovávali, kto k nim má prístup a môže s nimi manipulovať a ako budú chránené. V prípade personálnych zmien sú tieto dokumenty pružne

⁹⁰ "WTO - intellectual property - overview of TRIPS Agreement". Wto.org. Retrieved 8 March 2019. [cit. 8. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/intel2_e.htm

⁹¹ LAUCKÝ, V. 2007. *Technologie komerční bezpečnosti I., II.* Zlín: FAI UTB Zlín, 2007. ISBN 978-80-7318-631-9.

⁹²PORSCHE. Internal guidelines for the protection of information and data

a okamžite obnovované a zoznamy osôb sú aktualizované.⁹³ tiež je určené, kto nesie zodpovednosť za efektívne fungovanie agendy.

Technická ochrana – v súčasnosti je mnoho možností, ako know-how chrániť. Naša spoločnosť využíva viacero technických prostriedkov a prvkov zabezpečovacej techniky (elektronické zabezpečovacie systémy), elektrické požiarne signalizácie, priemyslovú televíziu, mechanické zábranné systémy, prístupové systémy⁹⁴ a pod, pričom v rámci vybranej medzinárodnej spoločnosti nie je využitý len jeden z nich, ale ochrana spočíva v ich kombinácii. Na tie priestory, kde sa uchováva know-how a tajné informácie, je ochrana zameraná v zvýšenej forme.

Nevyhnutnosťou v záujme ochrany know-how je tiež softwarová ochrana, zameriavajúca sa na ochranu pred unikom a odcudzením informácií prostredníctvom internetu a PC. Ochrana know-how a duševného vlastníctva je *„komplexná povinnosť s aspektmi, ktoré spadajú do pôsobnosti právnych, IT, ľudských zdrojov a iných oddelení. Nakoniec hlavný bezpečnostný úradník (CSO) alebo výbor pre riziká často slúži na zjednotenie úsilia o ochranu duševného vlastníctva. Vzhľadom na kritickú ochranu pred kybernetickým útokom zohráva hlavnú úlohu vedúci pracovník pre informačnú bezpečnosť (CISO).“*⁹⁵

V prípade, že je know-how uložené v počítačovej podobe, ochrana je zameraná na to, aby bolo nechcenému užívateľovi zamedzené v zobrazení či odcudzení alebo modifikácii citlivých dát. Vybraná medzinárodná spoločnosť si uvedomuje potrebu šifrovania dát, systém je teda zabezpečený tak, že v prípade, že by sa nepovolaná osoba k týmto informáciám dostala, bez potrebného kľúča (hesla) by ho nemala možnosť otvoriť. Všetko je zabezpečené tak, aby obzvlášť dôverné a citlivé informácie boli šifrované. Narušiteľ sa tak prakticky môže k informáciám dostať zvonku (informácie z okolitých sietí, zlyhanie systému) alebo zvnútra (zneužitie hesla, nedostatočne usporiadané a určené prístupové práva). Identifikácia spočíva v zadaní hesla, kódu. V prípade využitia autentizácie dochádza k overeniu toho, či je užívateľ osoba, za ktorú sa vydáva a ochrana

⁹³PORSCHE AG. 2018. Porsche AG – Annual and Sustainability Report 2018. [cit. 12. 6. 2019] Dostupné na internete:

<https://Porsche%20AG%20%E2%80%93%20Annual%20and%20Sustainability%20Report%202018%20%E2%80%93%20Performance.pdf>

⁹⁴SLOWINSKI, G. - HUMMEL, E. - KUMPF, R: 2006. Protecting Know-How And Trade Secrets In Collaborative R&D Relationships, Research-Technology Management, 49:4, 30-38.

⁹⁵BEHR, A. - SLATER, D. 2019. Intellectual property protection: 10 tips to keep IP safe. [cit. 19. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.csoononline.com/article/2138380/intellectual-property-protection-10-tips-to-keep-ip-safe.html>

prostredníctvom autorizácie spočíva v zisťovaní, či na vykonanie nejakého kroku, služby, má užívateľ právo. Vo vybranej medzinárodnej spoločnosti pre overenie prístupu sú využívané heslá a číselné kódy, preukázanie užívateľa vlastným technickým zariadením (karta s čipom alebo magnetickým prvkom, špeciálny kľúč), no aj prostredníctvom biometrie ako osobnej charakteristiky užívateľa (očná sieťnica, odtlačok prsta, analýza hlasu a pod.), pričom sa podľa potreby ochrany využívajú uvedené prvky a metódy v kombinácii.⁹⁶

Heslá sú pravidelne obmieňané a sú kombináciami čísel, písmen, znakov. Čipové karty sú v spoločnosti tiež využívaným ochranným prostriedkom. Fungujú na základe integrovaného obvodu, procesoru, ktoré sú zaliate v plaste. Takto sú identifikovaní zamestnanci spoločnosti, no bývajú takto šifrované tiež súbory. Prostredníctvom použitia karty možno súbory odšifrovať.

Biometria je v spoločnosti ďalším ochranným prostriedkom, ktorý je využívaný kvôli ochrane know-how a obchodného tajomstva. Keďže ide o spoločnosť, ktorá vyrába automobily, ktoré možno zaradiť medzi tie najkvalitnejšie na trhu, využíva pre ich zlepšovanie stále nové poznatky (napr. týkajúce sa aerodynamiky) a technológie. Biometria vychádza vo všeobecnosti z toho, že každý človek má svoje špecifické a zároveň fyziologické vlastnosti a medzi biometrické metódy spravidla patria odtlačok prsta (veľmi využívaná metóda s nízkou pravdepodobnosťou výskytu dvoch rovnakých, a preto je využívaná aj v kriminalistike), geometria tváre alebo ruky, sken očnej siete alebo dúhovky (veľmi spoľahlivá metóda pomocou laserového snímača, v praxi ešte tiež kombinuje s inou, napríklad použitím hesla či použitím čipovej karty) a pod.⁹⁷ Aj vybraná medzinárodná spoločnosť disponuje najrozšírenejšími a modernými druhmi optických snímačov, aj novších ultrazvukových snímačov, pričom ich využívanie je ešte kombinované so snímačmi s tlakovými a tepelnými senzormi. Hovoríme o zabezpečení, ktoré je využívané v najvyššej ochrane spoločnosti so zvýšenou bezpečnosťou prístupu.⁹⁸

Ďalším spôsobom využívanej ochrany je zálohovanie informácií a dát, ktoré vybraná medzinárodná spoločnosť využíva ako zálohu a pomocný krok v prípade zrútenia systému. Zálohované údaje vtedy možno využiť na obnovu systému, teda v prípade havárie počítača vrátime pomocou zálohovaných dát počítač do podoby, v akej bol pred zlyhaním systému. Dochádza k obnoveniu všetkých alebo vybraných dát. V súčasnosti sú metódy zálohovania

⁹⁶PORSCHE. Internal guidelines for the protection of information and data

⁹⁷LIPPONDT, D. C. - SCHULTZ, M. F. 2014. "Uncovering Trade Secrets - An Empirical Assessment of Economic Implications of Protection for Undisclosed Data." OECD Trade Policy Papers, No. 167, OECD Publishing, 2014.

⁹⁸PORSCHE. Internal guidelines for the protection of information and data

podľa Du Plessisa⁹⁹ súčasťou bezpečnostnej politiky každej organizácie a malo by minimálne raz týždenne dochádzať k zálohovaniu dát.

V tomto smere má vybraná medzinárodná spoločnosť vychádzajúc so zákonov „vnútorné predpisy a smernice a má stanovené vlastné vnútorné pravidlá platné pre prácu u nich. Každý zamestnanec, ktorý nekoná v súlade s nimi, musí očakávať primerané dôsledky v rozsahu zákonných predpisov.“¹⁰⁰ Spoločnosť má tak stanovené pravidlá, že nedodržanie pravidiel ochrany a bezpečnosti údajov je riešené ukončením pracovného pomeru a nárokmi spoločnosti na náhradu škody. Úlohou nadriadeného je, aby boli zamestnanci pravidelne informovaní a poznali pravidlá a tiež dbá na ich dodržiavanie a kontrolu ich dodržiavania. Okrem toho spoločnosť využíva samozrejme fyzickú ochranu. Fyzické zabezpečenie know-how a tajných obchodných informácií je rôznorodé. Pod pojmom fyzické zabezpečenie informácií možno vidieť viaceré možnosti. Ide o spôsoby, ako zabrániť páchateľovi k odcudzeniu citlivých informácií. Vhodné je mať nosiče informácií (pamäťové karty, disky, počítače) uzamknuté na bezpečnom mieste. Používajú sa tiež špeciálne druhy pancierových sejfov, ktoré vzdorujú aj vysokým teplotám.¹⁰¹ V praxi neraz dochádza k archivácii dát na inom mieste, ako sa nachádzajú originálne dáta. Aj v rámci vybranej medzinárodnej spoločnosti sú niektoré servery umiestnené v oddelených miestnostiach, kde je obmedzený vstup len pre ľudí, ktorí ich obsluhujú. Tiež sú namontované kamery a bezpečnostné zariadenia, všetko je napojené na centrálnu ochranu. V rámci podniku je systém bezpečnostných protipožiarnych čidiel a klimatizácia, ktorá chráni počítačové systémy pred prehriatím a následnou poruchou z prehriatia. Vnútorné smernice zamestnávateľa nariaďujú, že zamestnanec opúšťajúci svoje pracovisko nemôže ostať prihlásený na počítači, musí sa odhlásiť zo systému.¹⁰² Pravidelné zálohovanie dát poskytuje zabezpečenie aj pri fyzickej chybe niektorého z médií. Fyzické zabezpečenie dát funguje ako prevencia, ako zamedziť odcudzeniu či zneužitiu dát a informácií. Vybraná medzinárodná spoločnosť dbá na bezpečnosť a vychádza z presvedčenia, že dostatočné zabezpečenie a kombinácia viacerých foriem a metód je prevenciou, a zároveň sťažuje narušiteľovi prístup k dôverným a tajným informáciám. Takýto previazaný systém rôznych foriem ochrany môže odradiť a aj úplne

⁹⁹ DU PLESSIS, E. 2011. Jak zákazník vnímá značku: nahlédněte s pomocí neurovědy do hlav spotřebitelů. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3529-7

¹⁰⁰ PORSCHE. 2014. Code of Conduct. Porsche Holding GmbH Corporate Law, Compliance & Risk Management. 2014, s. 22. [cit. 13. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.porsche-croatia.hr/files/code_of_conduct_of_porsche_holding_EN.pdf

¹⁰¹ LÁTAL, I. - ŠTANTEJSKÝ, M. 2001. Bezpečnostní zásady ochrany podniku : Prevence a řešení krizových situací. Vyd.1. Praha : PROSPEKTRUM, 2001. Režimová ochrana, s. 120. ISBN 80-7175-091-3.

¹⁰² PORSCHE. Internal guidelines for the protection of information and data

znemožniť pokusy o prístup k informáciám. Fyzická ochrana know-how je aj prostredníctvom vrátnikov a strážnikov, ktorí podľa stanovených intervalov vykonávajú prehliadky priestorov spoločnosti a aj konkrétnych miest, kde je know-how uložené a kde sa s ním pracuje.

Na úseku personalistiky je bezpečnosť a ochrana zabezpečovaná tiež a spočíva hlavne vo vykonávaní previerok zamestnancov na postoch, ktoré sú pre vybranú medzinárodnú spoločnosť kľúčové a významné, ale aj na niektorých pozíciách vyššieho a stredného manažmentu. V rámci pracovných zmlúv so zamestnancami sa dbá na to, aby boli pri prijímaní oboznámení s pravidlami a pracovným poriadkom a aby boli oboznámení aj s tým, ako sa postupuje pri porušení pracovných a bezpečnostných pravidiel. V rámci pracovnej zmluvy je uvádzaná u zamestnancov pracovná doložka. Spočíva v písomnom dohodnutí a záväzku zamestnanca zdržiavať sa výkonu zárobkovej činnosti, ktorá by sa zhodovala s predmetom činnosti zamestnávateľa alebo by bola popri ňom ako konkurencia a mala súťažnú povahu so zamestnávateľom. Ak predmetom podnikania zamestnanca bude u iného zamestnávateľa iná činnosť, ako vykonáva vo vybranej medzinárodnej spoločnosti, je to povolené. Vybraná medzinárodná spoločnosť však dbá na zamedzenie účasti zamestnancov (aj podnikateľských spoločníkov) na poskytovaní rovnakých alebo podobných výrobkov a služieb. Táto oblasť zahŕňa aj zákaz poskytovania poradenstva iným spoločnostiam od zamestnanca, ktorý takúto činnosť vykonáva aj v menovanej spoločnosti. Môže byť stanovená určitá doba zákazu konkurenčného konania aj po ukončení pracovného pomeru, najviac v rozsahu 1 roka.¹⁰³ Tiež má zamestnávateľ záväzok na základe toho zamestnancovi platiť finančné vyrovnanie počas doby dodržiavania zákazu a vyplácať zamestnancovi priemernú mzdu (pričom je to bez ohľadu na to, či tento zamestnanec pracuje v nejakom inom nekonkurenčnom zamestnaní alebo je chorý).¹⁰⁴ Všetky tieto skutočnosti, ich spravodlivosť a peňažné vyrovnanie sú samozrejme závislé od toho, aké poznatky, skúsenosti, poznatky zamestnanec u zamestnávateľa získal, aké technologické postupy sa naučil, a ktoré z nich by v prípade ich úniku, mohli vybranej medzinárodnej spoločnosti poškodiť. V praxi využívajú mnohé zahraničné a medzinárodné spoločnosti konkurenčnú doložku bežne a začína byť pomerne populárna. Škubal a Liškutín¹⁰⁵ pripomínajú, že pracovnoprávny vzťah zamestnávateľa a zamestnanca tvoria vzájomné práva a povinnosti,

¹⁰³PORSCHE. Internal guidelines for the protection of information and data

¹⁰⁴ MORÁVEK, Jakub. Několik poznámek nejen k formě právních jednání v pracovněprávních vztazích po rekodifikaci. Právní rozhledy, r. 2014, č. 9.

¹⁰⁵ ŠKUBAL, J. -LIŠKUTÍN, T. 2010. Konkurenční doložka a její praktické užití. Práce a mzda, Praha: Práce, 2010, roč. 2010, č. 10. ISSN 0032-6208

ktoré obe strany počas trvania ich spolupráce sprevádzajú. Ide pritom o vzťah, ktorý predpokladá nejakú mieru dôvery a lojality oboch spomínaných subjektov, a to nielen počas jeho trvania, ale aj po jeho skončení. Tak je podľa nás samozrejmé, že k takémuto vzťahu patrí aj úprava situácií, kedy zamestnanec odchádza z podniku s vedomosťami, kontaktmi, skúsenosťami a časťou know-how podniku. Práve preto je prirodzené, ak zamestnávateľ upraví takéto situácie v ustanoveniach pracovnej zmluvy alebo v niektorom z pracovno-právnych dokumentov, v konkurenčnej doložke alebo v samostatnej dohode. Pre spoločnosť je dôležité, aby sa zamestnanecké aktivity zamestnancov nedostali do konfliktu s ich súkromnými záujmami a záujmami spoločnosti. „*Je nevyhnutné, aby sa zabránilo všetkým situáciám, z ktorých by mohlo dôjsť ku konfliktu záujmov. Na ochranu holdingu a všetkých zamestnancov boli zavedené záväzné interné pravidlá správania, ako aj systém konzultácií a vykonávania takýchto činností a trestných činov (protikorupčný systém) na zabezpečenie transparentného riešenia konfliktu záujmov.*“¹⁰⁶ Tiež každý zamestnanec, ktorý má záujem, pracuje alebo poskytuje služby spoločnostiam, ktoré majú obchodné vzťahy s Holdingom spoločnosti alebo koncernom Volkswagen, musí písomne a samostatne informovať oddelenie ľudských zdrojov alebo iný zodpovedný úrad. V prípade rizika konfliktu záujmov musia byť tieto záujmy ukončené.

Vo vybranej spoločnosti sa konkurenčné doložky zjednávajú v zmluvách s vedúcimi a manažermi, no aj v rámci pracovných zmlúv zamestnancov, ktorí pracujú s citlivými informáciami a know-how zahrnutý zákaz konkurencie. Zamestnanci vybranej medzinárodnej spoločnosti vedia, že následne by porušenie mlčanlivosti a pod. malo právne dopady rôzneho charakteru, mohlo by viesť až k rozviazaniu pracovného pomeru. Vnútorne smernice a dokumenty vybranej spoločnosti tieto skutočnosti obsahujú, no spoločnosť sa snaží so svojimi zamestnancami mať také vzťahy, ktoré ich budú motivovať k radostnej a korektnej práci v spoločnosti.¹⁰⁷ V zmluve o know-how vybranej spoločnosti sú nasledovné údaje:

- pomenovanie zmluvných strán, zaväzujúcich sa k plneniu zmluvy,
- predmet a účel,
- vymedzenie, čo sa rozumie pod know-how a dôvernými informáciami,

¹⁰⁶PORSCHE. 2014. Code of Conduct. Porsche Holding GmbH Corporate Law, Compliance & Risk Management. 2014, s. 22. [cit. 13. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.porshecroatia.hr/files/code_of_conduct_of_porsche_holding_EN.pdf

¹⁰⁷PORSCHE AG. 2018. Porsche AG – Annual and Sustainability Report 2018. [cit. 14. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://Porsche%20AG%20%E2%80%93%20Annual%20and%20Sustainability%20Report%202018%20%E2%80%93%20Performance.pdf>

- obmedzenie a vytýčenie obmedzeného počtu zamestnancov, ktorí s uvedenými informáciami prichádzajú do kontaktu a pracujú,
- sú vymedzené aj informácie, ktoré sa do zmluvy nezahŕňajú,
- stanovuje sa výška pokuty za spôsobenú škodu, jej vyplatenie a iné práve následky porušenia zmluvy.

Dôvera a dobrá spolupráca sa prejavujú vzájomným a otvoreným zdieľaním informácií a podpory. Predstavení a zamestnanci sa navzájom dôkladne informujú o skutočnostiach a obchodných záležitostiach tak, aby mohli konať a rozhodovať.

3.4 Hodnotenie významu a ochrany know – how v spoločnosti

Veľký význam know – how a jeho náležitej ochrany vyplýva zo samotného charakteru vybranej medzinárodnej spoločnosti, keďže ide o výrobcu luxusných a športových vozidiel. Na význam ochrany know – how upozorňuje spoločnosť aj na svojej webovej stránke, kde zdôrazňuje že: *„Všetky zákaznicke projekty podliehajú najprísnejšej diskretnosti a dôvernosti. Prísne utajovanie je pre nás vždy viac ako samozrejmosť.”*¹⁰⁸ Napokon, samotná spoločnosť si neželala byť v tejto práci menovaná práve z dôvodu zamedzenia úniku informácií, preto v práci používame označenie vybraná medzinárodná spoločnosť.

Pre lepšie vyhodnotenie dôležitosti významu a ochrany know – how pre vybranú medzinárodnú spoločnosť sme sa rozhodli zrealizovať krátky štruktúrovaný rozhovor so zástupcom vybranej spoločnosti. Pýtali sme sa otázky zamerané na ochranu know – how, najmä akú mieru dôležitosti, ktorú vybraná spoločnosť prikladá jeho ochrane, aké dôsledky sú vyvedené pri prípadnom vyzrazení know – how, a či sú zamestnanci spoločnosti dopredu oboznámení s vážnosťou tejto problematiky a či sú si vedomí a sú upozornení na to, čo to pre spoločnosť znamená. Z rozhovoru vyplynulo, že zamestnanci spoločnosti pri podpisovaní pracovnej zmluvy sú oboznámení s ochranou know – how v spoločnosti. Podľa úrovne zamestnaneckého pomeru, zamestnanec obdrží pri pracovnej zmluve aj dokument o mlčanlivosti a ochrane know – how, kde svojím podpisom ručí za to, že nevynáša informácie tajného charakteru z pracoviska. Pokiaľ zamestnanec poruší mlčanlivosť, ku ktorej sa

¹⁰⁸ Porsche Werkzeugbau s.r.o.Code,[cit. 2. 7. 2019] Dostupné na internete: <http://www.porsche-werkzeugbau.com/pwb/sk/company/>

písomne zaviazal, podľa rozsahu úniku informácií sú vyvodené následky pre zamestnanca, a to: peňažné pokuty podľa rozsahu uniknutých informácií, zrušenie pracovného pomeru, a v najzávažnejších prípadoch môžu byť dokonca aj trestne stíhaní. Z rozhovoru ďalej vyplynulo, že k úniku informácií v danej spoločnosti zatiaľ neprišlo, a ani nie sú známe prípady z materskej alebo dcérskej spoločnosti.

Môžeme skonštatovať na základe poskytnutých dokumentov a štruktúrovaného rozhovoru, že vybraná spoločnosť kladie veľký dôraz na zabezpečenie know – how, pri svojich zamestnancoch a dôkladne informuje o problematike a možných následkoch pri porušení ochrany know – how.

ZÁVER

Súčasnosť výrazne ovplyvnila globalizácia, ktorá sa okrem iného dotkla aj medzinárodného obchodu a podnikania. Spoločnosti majú na trhu veľkú konkurenciu a je v ich záujme pôsobiť tak, aby boli schopné v silnej konkurencii obstáť. Najúspešnejší na trhu disponujú svojim know-how a je v ich záujme jeho zachovanie. Ani to však nie je také jednoduché. Pokroky v digitálnych sieťach sú zdrojom veľkých nebezpečenstiev, tiež snaha ľudských zdrojov po rýchlom získaní financií, a v tom prípade sú rizikom pre ochranu know-how.

Know-how je všade, kde sa pohneme, no nemá rovnaký význam pre rozvoj podnikania na každom mieste. Preto tie postupy a nápady, ktoré sú zvlášť dôležité, sú ochraňované. V diplomovej práci sme pojednávali o rôznych formách a možnostiach opatrení (organizačných, bezpečnostných), ktoré tvoria základ ochrany know-how a obchodného tajomstva. Keďže know-how môže skončiť v nesprávnych rukách, v rámci teoretického rozpracovania problematiky sme sa venovali okrem jeho charakteristiky, významu a legislatívnej úprave jeho ochrany v rámci WTO, Európskej únie a Slovenska aj možnostiam jeho ochrany. V rámci praktickej časti sme čerpali z legislatívy, interných materiálov a nariadení a štruktúrovaného rozhovoru vybranej medzinárodnej spoločnosti pôsobiacej v oblasti automobilového priemyslu a ilustrovali sme ochranu pred odcudzením know-how v praxi na príklade tejto spoločnosti. Ukázali sme, ako sú formy ochrany využívané, poukázali sme na to, ako funguje a je zaistená ochrana know-how, a ako je táto ochrana začlenená aj v rámci pracovných zmlúv a etického kódexu spoločnosti. Na základe týchto zistení môžeme konštatovať, že vybranej spoločnosti záleží na ochrane know – how a zabezpečenia ochrany fungujú a spoločnosti sa darí ustrážiť citlivé informácie. Pozitívne hodnotíme, že ochrana know – how je zabezpečovaná štandardizovanými dokumentmi, ktoré sú odstupňované podľa úrovne pracovného pomeru a dokumenty sú jednotné pre materskú spoločnosť, dcérsku spoločnosť aj pre sestru dcérskej spoločnosti. Zo spracovanej charakteristiky spoločnosti vyplýva, že spoločnosť napreduje vo všetkých smeroch. Konštatujeme, že ochrana know – how vybranej spoločnosti je na vysokej úrovni a má vplyv na rast spoločnosti.

Je stále ťažšie a ťažšie ochrániť know-how a dôverné informácie, avšak zabezpečenie dát, algoritmov, softvérov, informácií je dôležité pre každú spoločnosť, pretože know-how zohráva dôležitú úlohu na zachovanie konkurencieschopnosti na trhu. Aj v rámci EÚ sa realizovali opatrenia na zabezpečenie práv duševného vlastníctva podnikov (najmä malých

a stredných). Tieto iniciatívy uľahčujú účinné konanie proti porušovaniu práv duševného vlastníctva a ich cieľom bolo aj uľahčiť vznikajúce medzinárodné spory, obmedziť nečestnú súťaž, pirátstvo, falšovanie.

Zoznam použitej literatúry

1. BARTKO, T. 2018. *Ochrana obchodného tajomstva od 01.01.2018*. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <<https://www.podnikajte.sk/obchodne-pravo/ochrana-obchodneho-tajomstva-1-1-2018>>
2. BASEDOW, J. 2015. *The law of open societies: private ordering and public regulation in the conflict of laws*. Amersfoort: Brill, 2015, s. 212-213.
3. BEHÁŇOVÁ, M. 2008. *Duševné vlastníctvo v globalizovanom svete*, Žilina: Fakulta riadenia a informatiky ŽU v Žiline. [cit. 31. 5. 2019.] Dostupné na internete: <https://technodocbox.com/66525585-Cameras_and_Camcorders/Dusevne-vlastnictvo-v-globalizovanom-svete.html>
4. CIHELKOVÁ, E. - ŠVARC, Z. - BIČ, J. 2010. *Lisabonská smlouva – nový rámec pro mezinárodně právní postavení Evropské unie a její vnější činnosti*. In: *Současná Evropa* 02/2010, s. 3-22.
5. CORREA, C. M. 1981. *Legal nature and contractual conditions in know-how transactions*. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://digitalcommons.law.uga.edu/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1958&context=gjicl>
6. Directive EU 2016/943 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition use and disclosure. 2016. [cit. 2. 5. 2019] Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/growth/industry/intellectual-property/trade-secrets_en>
7. DUNCAN, K. 2011. *What You Need to Know about Starting a Business*. John Wiley & Sons, 2011., s. 64. 224 s. ISBN 978-08-5708-205-3 .
8. ELIÁŠ, K. 2004. In: ELIÁŠ, K. - BEJČEK, J. - HAJN, P. 2004. *Kurs obchodního práva*. Obecná část. Soutěžní právo. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-854-1.
9. EÚ. *Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/48/ES z 29. apríla 2004 o vymožitelnosti práv duševného vlastníctva*. [cit. 1. 5. 2019] Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0048:SK:HTML>>

10. EÚ. *WTO – dohoda o obchodných aspektoch práv duševného vlastníctva*. [cit. 1. 5. 2019.] Dostupné na internete: <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r11013&from=SK>>
11. GURNEY, B. J. - FERRENTINO, J. T. - WHITE, A. B. 2013. *Benefits of early discovery in defending trade secret misappropriation claims*. In: *NY Law*, January/2013, p. 249.
12. KITTOVÁ, Z. – BÁRÁŇOVÁ - ČIDEROVÁ, D. – SILNÁ, Z. 2008. *Perspektívy budúceho smerovania integrácie Európskej únie*. In: *Ekonomický časopis*, 56,(7), s. 662 – 677.
13. KOLKUSOVÁ, R. 2017. *Nové pojmy v právnej úprave obchodného tajomstva*. In: *Paneurópske právnické listy*. Vedecký časopis č . 01/2018 prvý ročník. Paneurópska vysoká škola , Fakulta práva. ISSN 2644-450Xv.
14. KOLKUSOVÁ, R. 2018. *Nové pojmy v právnej úprave obchodného tajomstva*. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <<https://www.paneuropskepravnickelisty.sk/index.php/kolkusova-r/>>
15. KUBÍČEK, P. - ŠKRINÁR, A. - NEVOLNÁ, Z. - KOLKUSOVÁ, R. - ĎURICA, M. 2018. *Obchodné právo*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 398 s. ISBN 978-80-7380-731-3.
16. MALÝ, J. 2007. *Oceňování průmyslového vlastnictví*, Nové přístupy, 1.vyd.Praha: C.H.Beck, 2007. 26 s. ISBN 978-80-7179-464-6.
17. MARTÁK, M. 2017. *Nová smernica Európskeho parlamentu a Rady EÚ o ochrane obchodného tajomstva*. In: *EPI Odborné články / epi – 2017*. [cit. 1. 5. 2019.] Dostupné na internete: <<http://www.epi.sk/odborny-clanok/nova-smernica-europskeho-parlamentu-a-rady-eu-o-ochrane-obchodneho-tajomstva.htm>>
18. MILLER, G. 2017. *Everything I Need to Know About Business I Learned from Hip-Hop: A Millennial's Guide to Making Bank*. Book Baby, 2017. 28 s. 200 s. ISBN 978-09-9892-099-3.
19. MORIN, J. F. 2009. *Multilateralizing TRIPs-Plus Agreements: Is the US Strategy a Failure?* In: *The Journal of World Intellectual Property*, vol. 12, no. 3ú2009, pp. 175–197.
20. PORSCHE. 2010. *Porsche Supervisory Board agrees on the contracts of implementation*. In: *Porsche Automobil Holding SE, Stuttgart*. [cit. 3. 6. 2019]. Dostupné na internete: <www.porsche-se.com>

21. PORSCHE. 2017. *The Porsche Code*. [cit. 3. 6. 2019]. Dostupné na internete: <https://newsroom.porsche.com/en/products/porsche-model-name-type-number-12087.html>
22. PORSCHE HOLDING. 2017. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.porsche-holding.com/en/company/company-profile/profile>
23. REITERER, M. 2009. The Doha development agenda of the WTO : possible institutional implications. In: *Progress in Development Studies*, vol. 9/2009, no. 4, pp. 359–375.
24. SAHA, CH. N. - BHATTACHARYA, S. 2011. Intellectual property rights: An overview and implications in pharmaceutical industry. In: *Journal of Advanced Pharmaceutical Technology & Research*. 2011 Apr-Jun; 2(2): 88–93. [cit. 24. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3217699/>
25. SKÁLA, K. 1927. *Nekalá soutěž*. Její podstata a stíhání podle zákona ze dne 15. července 1927, č.111 Sb. z. an. Praha: Preator, 1927
26. SKIRKANIČOVÁ, S. 2018. *Zmeny vo veci obchodného tajomstva podľa novely Obchodného zákonníka od 1. 1. 2018*. Verlag Dashöfer. [cit. 28. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.srovpraxi.sk/33/zmeny-vo-veci-obchodneho-tajomstva-podla-novely-obchodneho-zakonnika-od-1-1-2018-uniqueiduchxzASYZNBZPKsWr5xNII34VarN4Pw7LFjzSK3EIMo/>
27. *Správa Komisie Európskemu parlamentu, Rade, zo dňa 22.12.2010 o uplatňovaní smernice 2004/48/ES*. 2010 [cit. 1. 5. 2019] Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0048:SK:HTML>
28. STERLING, A. J. L. 2008. *World copyright law : protection of authors' works, performances, phonograms, films, video, broadcasts and published editions in national, international and regional law : with a glossary of legal and technical terms, and a reference list of copyright and related rights laws through out the world*. 1 ed. London: Sweet & Maxwell, 2008, 1678 s. ISBN 978 184 703 2805.
29. ŠIRŮČKOVÁ, P. 2010. *Kdy je know how víc než patent*. [cit. 30. 4. 2019.] Dostupné na internete: <http://www.freedivisionblog.cz/index.php/blog/40-kdy-je-know-how-vic-nez-patent>
30. TECHNOLOGY TRANSFER TACTICS 2001. *Licensing your 'know-how' holds revenue potential, but seller beware*. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://techtransfercentral.com/reprints/ttt/1207-licensing-zour-know-how>

31. TEECE, D. 2008. *The Transfer and Licensing of Know-How and Intellectual Property. Understanding the Multinational Enterprise in the Modern World*. ISBN 978-981-283-318-1. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.worldscientific.com/worldscibooks/10.1142/6146>
32. TRAPP, R. - DESAI, S. - BUCKLEY, G. 2011. *How to protect your business secrets*. John Wiley & Sons: 2011, 224 s. (s. 59) 978-08-5708-117-9.
33. VERHULST, H. 2001. *International Trade in Technology - Licensing of Know-How and Trade Secrets*. [cit. 10. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.wipo.int/sme/en/documents/trade_technology_fulltext.html
34. VONORTAS, N. - YUONJUNG. 2004. "Technology Licensing", *Patents, innovation and Economic performance*. OECD, Paris, 2004. p. 181-199.
35. VOJČIK, P. a kol. 2014. *Právo duševného vlastníctva*, 2. Upravené vydanie Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.
36. Vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov. 2004, Príloha 2.
37. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
38. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
39. Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon. [cit. 31. 5. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>
40. ZUNIGA, M. P. - GUELLEC, D. 2009. Who licenses our patents and why? Lessons from a business survey. *Directorate for science, technology and industry. sti working paper 2009/5 Statistical Analysis of Science, Technology and Industry*. OECD/OCDE, 2009. 33 s.
41. DU PLESSIS, E. 2011. *Jak zákazník vnímá značku: nahlédněte s pomocí neurovědy do hlav spotřebitelů*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3529-7
42. IM, J. 2018. This is how much profit Porsche averages a day. [cit. 15. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.cnn.com/2018/11/08/how-much-profit-before-taxes-porsche-averaged-a-day-in-2017.html>
43. KABANEC, D. 2018. *Know-how a jeho ochrana*. [cit. 31. 5. 2019.] Dostupné na internete: <https://vedavyzkum.cz/dusevni-vlastnictvi/dusevni-vlastnictvi/know-how-a-jeho-ochrana>
44. KNOW-HOW CONTRACT. [cit. 25. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.americanpiledriving.com/pdfs/diesels/semwagreement.pdf>

44. LAUCKÝ, V. 2007. *Technologie komerční bezpečnosti I., II.* Zlín: FAI UTB Zlín, 2007. ISBN 978-80-7318-631-9.
45. LÁTAL, I. - ŠTANTEJSKÝ, M. 2001. *Bezpečnostní zásady ochrany podniku : Prevence a řešení krizových situací.* Vyd.1. Praha :
46. PROSPEKTRUM, 2001. *Režimová ochrana*, s. 120. ISBN 80-7175-091-3.
47. LIPPOLDT, D. C. - SCHULTZ, M. F. 2015. *Trade Secrets, Innovation and the WTO. E15 Expert Group on Trade and Innovation.* Geneva: World Economic Forum, 2015. 16 s. ISSN 2313-3805. [cit. 8. 6. 2019] Dostupné na internete: <http://e15initiative.org/wp-content/uploads/2015/09/E15-Innovation-LippoldtSchultz-FINAL.pdf>
48. MORÁVEK, J. 2014. *Několik poznámek nejen k formě právních jednání v pracovněprávních vztazích po rekodifikaci. Právní rozhledy*, r.2014, č. 9.
49. PAVELKA, J. 2017. *Jak ochránit firemní know-how.* [cit. 13. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/jak-ochranit-firemni-know-how-87270.html>
50. PORSCHE. Internal guidelines for the protection of information and data PORSCHE. 2014. Code of Conduct. Porsche Holding GmbH Corporate Law, Compliance & Risk Management. 2014. [cit. 2. 6.2019] Dostupné na internete: https://www.porshecroatia.hr/files/code_of_conduct_of_porsche_holding_EN.pdf
51. PORSCHE AG. 2018. Porsche AG – *Annual and Sustainability Report 2018.* [cit. 12. 6. 2019] Dostupné na internete: <https://Porsche%20AG%20%E2%80%93%20Annual%20and%20Sustainability%20Report%202018%20%E2%80%93%20Performance.pdf>
52. PÖTSCH, H. D. 2019. *Annual press and analyst conference on 19 March 2019 in Stuttgart, 2019*, p. 4.[cit. 17. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.porsche-se.com/fileadmin/downloads/investorrelations/events_and_presentations/financialpressconference-2019/Speech_HPoetsch_English.pdf
53. SAHA, CH. N. - BHATTACHARYA, S. 2011. *Intellectual property rights: An overview and implications in pharmaceutical industry.* In: *Journal of Advanced Pharmaceutical Technology & Research.* 2011 Apr-Jun; 2(2): 88–93 [cit. 2.4. 4. 2019.] Dostupné na internete: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3217699/>
54. SLOWINSKI, G. - HUMMEL, E. - KUMPF, R: 2006. *Protecting Know-How And Trade Secrets In Collaborative R&D Relationships, Research-Technology*

Management, 49:4, 30-38.

55. ŠKUBAL, J. - LIŠKUTÍN, T. 2010. *Konkurenční doložka a její praktické užití. Práce a mzda*, Praha: Práce, 2010, roč. 2010, č. 10. ISSN0032-6208
56. VOJČÍK, P. a kol. 2014. *Právo duševního vlastnictví*, 2. Upravené vydání Plzeň, 324 s. ISBN 978 – 80 – 7380 – 527 – 2.
57. WEINGUST, S. 2017. *Trade Secrets and Know-How: Unique Valuation Issues*. [cit. 25. 6. 2019] Dostupné na internete: https://cdn.ymaws.com/www.lesusacanada.org/resource/collection/75A099C8-A886-4BBD-9918555D1B778E63/Trade_Secrets_and_Know-How_Unique_Valuation_Issues_LES_Valuation_&_Pricing_Committee_Apr_13_2017.pdf
58. WTO - intellectual property - overview of TRIPS Agreement. 2019. [cit. 8. 6. 2019] Dostupné na internete: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/intel2_e.htm